

קו נשוי פ

כתב עת לספרות ואמנות
משותף למורים ולתלמידים
במכללה האקדמית אורנים

אורנים
המכללה האקדמית לחינוך

סיון תשס"ט, יוני 2009

עורכים: משה יצחקי, עידית לבבי גבאי
עריכה גרפית, עיצוב עטיפה והפקת דפוס: יסמין שלן

מערכת: יעל בן-צבי, שולה בירגר, חגי רוגני,
תמנה באלף, עמית רוכברגר, מופיד סידאווי,
רועי רשקס, משה שנר, איילה כספי

מזכירת המערכת: נירה יורקביץ

נדפס בדפוס רחש

כתובת המערכת:

קו נטוי, כתב עת לספרות ואמנות
מכללת אורנים
דאר טבעון 36006
טלפון: 04-9838829
kav-natui@sta .oranim.ac.il

סיון תשס"ט, יוני 2009
אורנים - המכללה האקדמית לחינוך, התנועה הקיבוצית

כל הזכויות שמורות לקו נטוי, לאורנים וליוצרים
המידות של יצירות האמנות נתונות בסנטימטרים

תוכן העניינים

6	קו העורכים
8	משה יצחקי / מה הציור לך
9	אלי שמיר / שיר ערש לעמק
10	אלי שמיר / דיוקן עצמי נופל מהשמיים (פרט)
11	אלי שמיר / דיוקן עצמי נופל מהשמיים
12	עמוס כהן ותמר גזית / שיר העמק
15	מירה טנצר / כי מי בוכה בגלל הר
16	מירה טנצר / למה שלא תכתבי שירים
17	יאיר איזנברג / כורע משתפל רקיע
18	סילביה פלאת' / קצה
19	ורדה יתום / ללא כותרת
20	שירה ביטון / ללא שם
21	ורדה יתום / סאטא 2008
22	צ'רלס סימיק / מסך טלוויזיה שחור
23	דניאל ברוש / ביום הזה
24	נרי אלומה / שלג
26	אסף רומאנו / אמן
27	אסף רומאנו / ללא כותרת
28	אסף רומאנו / ללא כותרת
29	אסף רומאנו / עתליה
30	דורית פלג / סדנת פרוזה, מבוא
31	מירי חחיאשוילי / מסע
32	זהר כהן / אלינה
33	רונית סעדון / מה שהכתיבה לי אמא
34	זהר כהן / פנים חדר
35	מיכל ויינטראוב / בבית הקפה
36	עמי לוי / 'הגזע רואה' (פרט)
37	עמי לוי / 'הגזע רואה'
38	נתן זקס / גשם ראשון
40	ענבר ללי עופר / אישה עמדה במטבח וחתכה תפוח
45	רותי הלביץ כהן / דוכיפת
46	רותי הלביץ כהן / אוכלת את הלב
47	רותי הלביץ כהן / נסיכת הלבבות
48	רותי הלביץ כהן / עקדה

49	צביקה תורן / ילדה בלי גיל
51	אורלי בכר-וקנין / פעמיים חיים
54	מיטל סעדון / 'איש עם צב'
55	מיטל סעדון / 'דג הוא דג'
56	טל גרין / אני שונאת אותך, שונאת
58	אתי טל / דיוקן עצמי
59	אתי טל / ללא כותרת
60	אתי טל / ללא כותרת
61	אתי טל / דיוקן עצמי
62	שירה ביטון / זכרון של תשוקה
63	אמיר ברזל / את כולי
64	חובב רשלבך / מנעמי אשה
65	חובב רשלבך / ללא כותרת
66	משה יצחקי / נסיכת רסיטל
67	איריס קובליו / רסיטל
68	משה יצחקי / אם כל היערות
69	איריס קובליו / Mama Pedurilor
70	אדווה נאמן / מהויות
72	דניאל שאוב / רִכְבַּת הָרִים מְסַחֲרֶת
74	יפית נהרי / את שאהבה נפשי
75	רואן סאיג / אותה נערה
76	יעל גלוברמן / ובכל זאת
77	יעל גלוברמן / דור שני
78	תלמה נבו / שירים מבית מרפא
80	אורה לוטן / להיפרד
81	רינה בן-שחר / אמא, מילים על מות
82	נארימן עומרי / ללא כותרת
83	נארימן עומרי / מתוך סדרת 'בתוך הבית'
84	ו.ה. אודן / הדלת
85	אפרת לוי / ללא כותרת,
86-87	אפרת לוי / בהליכה
88	יעל גלוברמן / הסדנת לכתובת שירה, מבוא
89	אסנת מראלי / זמן שנגמר
90	ניר וייס / מסעות ילדותי
91	ניר וייס / צל ירח
92	אליוט גייקובס / דיוקן עצמי
93	אליוט גייקובס / The Jacobs
94	ניר וייס / כאן ועכשיו
95	נתן זקס / נדודי שינה
96	מיכל גלב / הצורך
97-98	מורן עברו / 'לטוות זהב מקש'

99	בת אל לוי / כוכבים פורחים
100	שירה דוד / יומן
101	שירה דוד / רגע להקפאה
102-103	יסמין שלן / חמורים ובית
104	ענבר ללי עופר / יסורי תאווה
105	רונית סעדון / על הזהירות
106-107	ניצן תמיר / מתוך סדרת 'פינת ציור'
108	גיל רענן / החלומות של יואב
111	ניצן תמיר / מתוך סדרת 'פינת ציור'
112-113	אליוט גייקובס / ללא כותרת, 2009, מדיה דיגיטאלית
114	דרור עמית / לא קל להיות אלהים בירושלים
115	נעמה לסטר / מולדת
116	יואב פרנס / אם כל מת
117	יואב פרנס / וכעת שאיפה עמוקה
118-120	נמרוד צור / ללא כותרת
121	מירב טל / ג'וני
123	נמרוד צור / ללא כותרת
124	קארן לוי / אם תחדל
125-126	דוד וקשטיין / מתוך סדרת 'חבושים'
127	יאיר איזנברג / חמץ של פורים
131	עידית לבבי גבאי / מגבות מטבח וזר חרחבינה מכחילה
132	עידית לבבי גבאי / מגבת מטבח וקוצים
133	רשימת המשתתפים בגיליון 9

הציור, כמו מראה טבע, עוטף תוקף או כובש את המתבונן בו בחושיו. כדי לפענח את החוויה זקוק הדימוי למילים. מילים אינן יכולות לתאר ציור או מראה, הן זקוקות לציור לשון, למטאפורה, לדימוי, כדי לבטא את שאינו ניתן לביטוי. בחיבורו 'העין והרוח', מקנה מוריס מרלו פונטי¹ לצייר מעמד ייחודי ומיוחד בו עינו של הצייר מצליחה באמצעות הצבע והצורה לחדור את תחום הנראה אל העומק המטאפיזי הנמצא בין הכפלים הסמויים של מראה העיניים. עומק שאף המחשבה המופשטת מתקשה לאתר.

מרלו פונטי מצטט את סזאן שאמר כי 'הצבע הוא המקום שבו מוחנו והיקום נפגשים'².

משוררים וסופרים רבים מבטאים את ערגתם לצייר במילים. לבסוף רובם מגיעים לידי ייאוש מפני קוצר ידן של המילים לבטא את העושר החזותי הנגלה לעיניהם ולליבם, בין אם במראה הטבע ובין אם לנוכח יצירת אמנות.

"הַנָּה הַעֲצִים בְּמַלְמוֹל עֲלֵיהֶם." / כותב אלתרמן באחד משיריו בקובץ כוכבים בחוץ, (עמ' 110) "...הַנָּה הָאֵוִיר הַסְּחָרְחָר מְגַבֶּה. / אֵינְנִי רוֹצֶה לְכַתֵּב אֲלֵיהֶם. / רוֹצֶה בְּלִבָּם לְנַגֵּעַ".

קו נטוי הוא בימה ייחודית אשר מזה תשע שנים מתקיים בה המפגש בין הדימוי למילה, בין היצירה החזותית לשירה ולפרוזה. מפגש הנבנה על מרווח ותנודה, קשב וקצב.

בהתמדה שיש בה רצון ליצירת ה'מרחב שלישי' או ניסיון לגילוי מקורות החוויה, חשיפת המבוע והשפע שהם בבסיס הצורות, השפות והסימנים. כל אלה מתחברים אל כמיהת הנפש אל שורשיה ואל אין סופיותה. התעקשות זו חותרת לפרוץ את גבולות הסוגות, לפרוץ את אותו מחסום "שהלשון וכל צירופיה", כדברי ח.ג. ביאליק במאמרו גילוי וכיסוי בלשון, "אינה מכניסה אותנו כלל למחיצתם הפנימית, למהותם הגמורה של דברים, אלא אדרבה היא חוצצת בפניהם." בגיליון זה יחוה המתבונן בהעמקת מהלך זה של הבנת הזיקה והמתח שבין דימוי למילה.

מערכת **קו נטוי** הרחיבה במהלך השנים מעגלי שיח והשפעה ומוצאת שותפים בשדה התרבותי הרחב. השנה משתלבת מערכת קו נטוי בשני אירועים: ביום העיון - 'מילה ודימוי ומה שביניהם' שהתקיים בדצמבר 2008 במוזיאון הפתוח בתפן, ביוזמתם של ד"ר יעל גילעת ראש המכון לאמנות, אספן האמנות בנו כלב ורותי אופק האוצרת הראשית של המוזיאון.

יום העיון התקיים במסגרת התערוכה: 'סמוך ונראה / קשרים והקשרים / מבחר מאוסף בנו כלב'. כלב ידוע באספנותו היחודית המשלבת בין טקסט לתמונה. אירוע נוסף בו מעורבת השנה מערכת קו נטוי הוא פסטיבל השירה במטולה שייערך בחג השבועות. בפסטיבל זה אותו מנהל השנה המשורר, העורך והמתרגם רפי וייכרט, מוקדש מושב מיוחד ליוצרים שהם גם עורכי כתבי עת ייחודיים ובתוכם קו נטוי.

ככל שנה אנו מתחבטים בשאלת מקומן, תפקידן והשפעתן של האמנויות בצמתי משבר. למיטב הכרתנו, לאנשי הרוח ולאמנים תפקיד מכריע בניווט ספינת הקיום. בגליון מס 9, בו חולקים מיצירתם אמנים ואמניות, מרצים ומרצות, סטודנטים וסטודנטיות מקהילת אורנים, מסתמן הפעם קו אחר, קו הפונה אל מרחב החוויה האישית. האם זו הסתגרות בדלת אמות או כמיהה ואחיזה ברגעים שיש בהם מגבורת היומיום, מחידוש המבט ומחפץ ותשוקת החיים.

"... ההומניסטיקה החיה .." כתב ס. יזהר, " היא פשוט שמחת המגע באנשים. היא שעת ההנאה שלהם. היא שעת הדיבור שלהם. שעת נוכחותו של אדם כפי שהוא אדם. של הרפתקאות רוחו, של דמיונו, של סקרנותו ושל מציאת האחר, במתחך בו בצידו והשונה ממנו, שעת חמלת האדם, שעת דעת אפסותו ... שעת ההומניסטיקה היא אפשרות לשעת פגישה יפה לאדם אחד עם פרפור דיבורו של אדם אחר ברגע של קשב. רגע שאם יודעים כמוהו, לא מוותרים עוד עליו ולא חדלים עוד מחפש אותו, תמיד."

בגליון זה אנו ממשיכים ומקיימים את הרצף כמו גם לעורר ולבסס את היצירה באורנים כ'שפת המקום'. בתנועת הדפים על רצף העריכה נעות היצירות כרגעי קשב נוכחים, נפתחים ונסגרים, נשזרים ויוצרים מרחב בלתי נראה, אך מוחש ונרגש, כמי תהום הומים או כצלילים עיליים המתנגנים ממפגש הכלים.

משה יצחקי
עידית לבבי גבאי

1. מוריס מרלו-פונטי, העין והרוח, עמ' 14.

2. מוריס מרלו-פונטי, שם, עמ' 65.

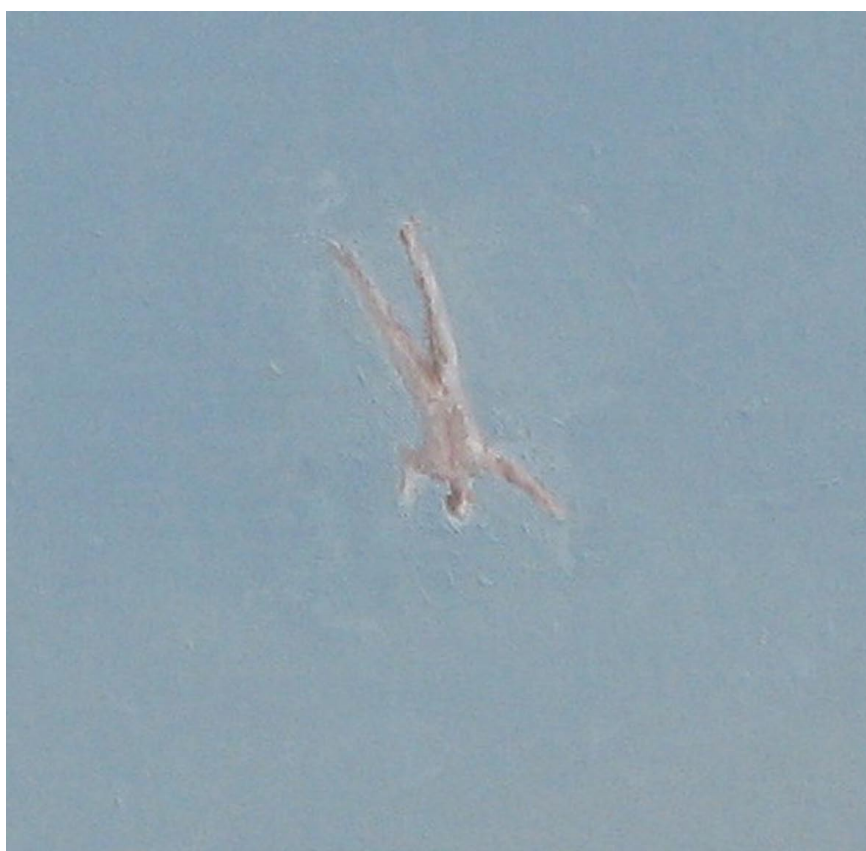
רוח מרחפת, אדמת העמק נעה
זהב חמה אדוות הקש, תלמים
חומים, ערסל גלי אוצר המ-יה
לוחש קולות מקדם, דמם נגון עתיק.
מעריב היום, נומה, נומה עמק, על פני
שדות גונע שיר והציור לך תפארת.

מי ישיר ים הדגן כשהשלה מתנועע
בשולי שדה כסא ציף, חלוץ יושב
ואקורדיון מלוא ידיו, אי הרוח מרחפת
באקורד אחרון, אדמה חמה פוערת
לו שמים רחמה עורג לחורש ולזרע,
אך ידיו צנוחות מכפר, רק מדונות,
אמזונות בנות הכפר זרעות דמעה,
קוצרות רנה. נומה, נומה עמק,
הציור לך משמרת.

הרוח מלטפת רגבים, שולי שמלה
נעים, בית התרף מתקדש בשיר
צל דוהר באפל, קולות האדמה
קורעים באזנים שחרשו, עורה
עורה עמק. היבוא הנן לספר ולשמש
בעונתה? בקול דממה דקה הרוח
מלחשת, אלי מציר

אלי שמיר, ערב - שיר ערש לעמק, 2009, שמן על בד, 270/180

אלי שמיר, בוקר - דיוקן עצמי נופל מהשמיים (פרט), 2008

אלי שמיר, בוקר - דיוקן עצמי נופל מהשמיים, 2008, שמן על בד 150/130

עמוס כהן ותמר גזית / שיר העמק

סיפור על 'שיר העמק' ועל ההדים שחולל בקרב קהילת יהודי ברסלאו בגרמניה

שיר העמק

מילים: נתן אלתרמן לחן: דניאל סמבורסקי

”כָּאָה מְנוּחָה לְיָגֵעַ
וּמְרָגוּעַ לְעִמְלָה.
לְיִלָּה חוֹר מְשִׁתָּרֵעַ
עַל שְׂדוֹת עֵמֶק יִזְרְעֵאל.
טַל מְלִמְטָה וּלְכִנָּה מְעַל,
מִבֵּית אֶלְפָּא עַד נְהַלֵּל.”

מַה, מַה לְיִלָּה מְלִיל ?
דְּמָמָה בְּיִזְרְעֵאל.
נוֹמָה עֵמֶק, אֶרֶץ תְּפֹאֲרֵת,
אָנוּ לָךְ מְשִׁמְרֵת...”

הכל מכירים את 'שיר העמק' שכתב נתן אלתרמן והלחין דניאל סמבורסקי. אנו גדלנו על שיר העמק וליבנו רטט אז ורוטט גם היום למשמע ניגונו העצוב והאופטימי כאחד. אנו מבקשים לשתף את הקוראים בסיפור אמיתי הקשור לשיר הזה, סיפור שנגע לליבנו.

זהו סיפור שלם ... על שיר עם פשוט / כיצד נולד הלחן ואיך לבש מילים חדשות / כיצד יצא לשוט בעולם ששמיו הלכו וקדרו / איך היכה גלים של תקווה וריגש רבבות / בעת שנחשולים זדוניים איימו והסתערו / על קהילות יהודיות יפות, נאורות / ועמדו להטביע עם... פשוט עם שלם.

חלק א' - ברלין

דניאל סמבורסקי (1909 - 1977) נולד בגרמניה וגדל בבית יהודי ציוני דובר עברית. כבר בגרמניה כתב דניאל מספר מחזות מוזיקליים ציוניים שנועדו לעודד את הנוער היהודי לעלות לארץ ישראל - "לקץ של הנכר". בשנת 1933, לאחר עליית הנאצים לשלטון, עלה דניאל סמבורסקי לארץ עם מטען גדול של שירים ומנגינות שכתב בברלין, וחלקם היווה תשתית לשירים שכתב בארץ ישראל. בארץ הלחין מנגינות לשירי מולדת רבים וידועים ולשירי ילדים רבים. רבים משיריו מוכרים: "זמר הפלוגות", (המנון פלוגות השדה - 'הפוש' במאורעות תרצ"ו-תרצ"ט); "שיר העמק", "שיר המולדת" ("בהרים כבר השמש מלהטת"), למילים של נתן אלתרמן ועוד.

חלק ב' – תל אביב: קפה כסית

בשנת 1935 יזמה מרגוט קלאוזנר בשיתוף עם 'קרן היסוד' הפקת סרט ציוני בשם 'לחיים חדשים' שיוצג בפני הנוער היהודי בגולה ויעורר אותו לעלות לארץ ישראל. נחום היימן, 'נחצ'ה', מגדולי המלחינים של הזמר העברי, היוזם והעומד בראש העמותה למורשת הזמר העברי, ענה לשאלותיה של תמר גזית, וכך סיפר: מרגוט קלאוזנר חיפשה מישהו שיכתוב שירים לסרט ופנתה לשכנה סמבורסקי האב. זה השיב לה: מדוע לכתוב, הרי יש לנו כבר שיר כתוב, שנכתב על ידי בני דניאל בברלין כחלק מתוך מחזמר ציוני שלם. מספיק לתרגם וזהו ... ומי יתרגם?

פנו אל המשורר נתן אלטרמן. אלטרמן השיב: שאני אתרגם? מה פתאום! אתם רוצים תרגום? ... לכו אל צימרמן ... שהוא יתרגם לכם ...

אלטרמן וחבורת המשוררים, אנשי האומנות, אנשי הבוהמה, נהגו לשבת בקפה כסית בתל אביב – בית הקפה הנודע, ברחוב דיזנגוף 117. שם, סיפר נחצ'ה, מול קפה כסית, היתה חנות של השען צימרמן. הכל ידעו שצימרמן הוא שען מעולה אך אינו יודע לכתוב דבר בעל ערך ספרותי, לא שיר, לא סיפור, כלום. כאשר רצה מי מהנוכחים לומר שמילותיו של שיר זה או אחר כתובות באופן גרוע, מספיק היה לומר שזה 'כתוב צימרמן' והכל הבינו במה מדובר. מאז הפך הביטוי 'צימרמן' כינוי לכל השירים שמילותיהם אינן מתאימות למשקל ולמקצב, לצורה ולתבנית. בסופו של דבר נקבע שאלטרמן יכתוב שיר חדש משלו (ולא יתרגם שיר של סמבורסקי) אך יתאים את מילותיו ורוחו ללחן שכתב דניאל סמבורסקי עוד בברלין. כך נולד השיר המרגש, 'שיר העמק'.

לסרט 'לחיים חדשים' נכתבו שלושה שירים, אך רק אחד מהם, 'שיר העמק', הפך ללהיט גדול. השחקנים היו חברי קיבוץ גבעת ברנר, שם צולם חלק מהסרט. דניאל סמבורסקי לימד את חברי הקיבוץ לשיר את השיר החדש, הצלמים צילמו, והסרט 'לחיים חדשים' בא אל העולם. מכאן, בשנת 1935, יצא הסרט לגולה. השיר פרש כנפיים, ועורר רגשות עזים ביותר, תוך שהוא פורט על נימי הגעגועים לארץ ישראל והאהבה אליה. השיר ביטא את אוירת ההתחדשות והיופי בעבודה החקלאית בעמק, אך גם רמז לבעיות הביטחון.

חלק ג' – ברסלאו, גרמניה: "לילה תור משתגע"

ד"ר וילי כהן (1888 – 1941), היסטוריון, מורה ומחנך יהודי חי בברסלאו, גרמניה. הוא פרסם מחקרים בהיסטוריה, ולימד וחינך ב"יוהנס גימנזיום", בית הספר התיכון הייחודי של שלוש הדתות (אנגלים, קתולים, יהודים), שבמשך יותר משישים שנות קיומו חרט על דגלו פלורליזם וסובלנות.

כרבים מיהודי גרמניה שהשקפת עולמם עוצבה במשך יותר ממאה שנה של אמנספיציה ושוויון אזרחי, ותחושת ההשתייכות ללאום הגרמני היתה חלק חשוב במרכיבי הזהות שלהם, ראה וילי כהן בגרמניה את מולדתו. במהלך שירותו הצבאי במלחמת העולם הראשונה בקו החזית בצרפת, התודע לצינונות, ומאז היא היתה מרכיב חשוב בהיותו.

עליית הנאצים לשלטון בגרמניה ומדיניותם כלפי היהודים העמיקה את הקרע

בנפשו. הוא ראה בציונות את הפתרון עבור הנוער, לקח חלק בפעילות הציונית באמצעות הרצאות שנתן בנושאים ציוניים בקהילה ובקהילות בסביבה, ועודד את בנו לעלות ארצה במסגרת "עליית הנוער". היומן המפורט שכתב משקף מבט אישי והתבוננות של היסטוריון שחש את גודל העיתים וגודל האירועים שהיה מצוי בתוכם.

במאי 1935 הוקרן בקהילה היהודית בברסלאו, הסרט 'לחיים חדשים'. כל המקומות בבית הקולנוע הגדול נמכרו. רביעיית כלי קשת נגנה, ונאום פתיחה קדם להקרנת הסרט. כולם התרגשו מאד. "הסרט שראינו אתמול היה חוויה גדולה", כתב כהן ביומנו, "הדבר שריגש אותי ביותר, היה, שבזכות המספר הרב של צילומים מגבעת ברנר יכולתי לראות את המקום שבו חי ועובד בני". "שיר העמק מזעזע בעצבותו", הוסיף. כמה חודשים אחר כך, בערב ראש השנה, לאחר התפילה בבית הכנסת, שרו בבית משפחת כהן את 'שיר העמק'. זה היה השיר שביטא את תקוותיהם לשנה החדשה.

מאמציו של וילי כהן לקבל סרטיפיקט ולעלות ארצה, שהוגברו במיוחד אחרי 'ליל הבדולח', נכשלו. ב- 1.11.1941 קיבלה המשפחה הודעה כי בסוף החודש עליה לפנות את הדירה. שבועיים לפני מועד זה הצליח כהן להעביר את כל יומניו לידי קרובי משפחה מברלין, והם שמרו על היומנים עד סוף המלחמה. ב- 21.11.1941 לפנות בוקר הוצאו 1,000 מיהודי ברסלאו ממיטותיהם והועברו למגרש ריק ליד תחנת הרכבת "שער האודר". ביניהם היו וילי כהן, רעייתו טרודי ושתי בנותיהם, סוזאנה בת התשע ותמרה בת השלוש. ארבעה ימים נאלצו האנשים להמתין שם בקור עז, ואחר כך יצאו ברכבת ליעד בלתי ידוע. הם נשלחו לקובנה ונרצחו בירייה ב"פורט התשיעי" יחד עם עוד 1,000 יהודים מוינה.

אחרית דבר

לאחר המלחמה הועברו היומנים ללונדון. בנו של וילי כהן, אברהם, הביאם ארצה. אברהם כהן הוא אביהם של מחברי דפים אלה, ווילי כהן הוא סבם. היומנים, בתרגומו של אברהם כהן, שמשו חומר מרכזי במחקר של תמר גזית לדוקטורט אודות הקהילה היהודית בברסלאו בשנים 1933 - 1941.

בספטמבר 2006 הופיעו בדפוס בגרמניה יומניו של וילי כהן מהשנים 1933 - 1941. העניין הרב שעוררו היומנים הוביל להוצאת מהדורה מקוצרת וליצירת סרט על חייו.

אנחנו, שגדלנו במעוז חיים בעמק בית שאן, התחנכנו על 'שיר העמק'. רק אחרי שנים רבות נודע לנו מתוך יומני סבנו, וילי כהן, כי הוא שמע את 'שיר העמק' והשיר נגע כל כך ללבו. היה זה עוד חוט מקשר אליו ואל משפחתנו שאבדה בשואה.

מירה טנצר / כי מי בוכה בגלל הר

תמיד הכרמל ירק בחלונני,
אפלו בשנה של השרפה הגדולה
כשכל המחטים השתירו
ואפשר היה לשמע ארנים בוכים.

לא האמנתי שהאדמה תתן את עצמה
בקזו קלות.

העינים שלנו התמלאו דמעות
ואמרנו שזה מפאת העשן

כי מי בוכה בגלל הר,
ועוד אם יש לו ארץ משלו.

אחר כך,
שנים אחר כך,
כשכבר הפסקנו לסגן מלים מבין השנים
כנבגדים,
כתבתי על שביל נחש
ועל מצע כבול
ושהעצים היו בגלופין

כי מי כותב על ארץ,
ועוד אם יש לו בגידה משלו.

למה שלא תכתבי שירים
פחות דרמטיים. צנועים. למשל,
את יכולה לכתב על הכלבה שלך,
שמכשקשת אליך כל בקר. שמת לב
איך היא משכיחה ממך את זכרון
הכלבה ההיא, שבנדאי כבר מתה,
אולי אפילו בשבת כלבים טובה, זו
שהשארת לפני עשורים ומשהו שנה
בהרי ירושלים, ומאז כל יום --
וכשאת חוזרת מן העבודה ולא משנה
איך את נראית, היא יוצאת מגדרה
מרב אשר. אשר זו מלה שקשה לך
לומר. אבל לה אין בעיה עם זה.
אולי זו הודמנות לשקל מלים מחדש,
כמו שמחה, ואפילו נאמנות. אהבה.
יותר מדי את עסוקה בחתוך הדבור
והשורה. אם את נשכבת על הרצפה
ועושה תרגילים באיזו שטה כדי לשחרר
את הגב, היא מלקקת את פניך כאלו
שמת לה פתאום.

יאיר איזנברג

*

כורע משתפל רקיע,
מוריד על רכס - עם זקב.
גין כסות שקיעה לכסות הערב,
עומד
ומנצנץ
כוכב.

סילביה פלאַת' / קצה

מאנגלית: יעל גלוברמן

האַשָּׁה הַשְּׁלֵמָה.
גופה המת

עוֹטָה אֶת חִיּוֹךְ הַהֶשֶׁג,
אַשְׁלֵית גּוֹרֵל יְנִי

מִפִּכָּה בְּקַפְלוֹלֵי הַטּוֹגָה שְׁעָלֶיהָ,
נִדְמָה שְׁכַפּוֹת

רְגֵלֶיהָ הֵיחַפּוֹת אוֹמְרוֹת:
הַבְּעֵנוּ עַד כָּאן, זֶה נִגְמַר.

כָּל יְלֵד מֵת הוּא צָפֵעַ לְכּוֹן, מִצְנָף,
לְצַד כֵּד קָטָן שֶׁל חֶלֶב,

רִיק עֶכְשָׁו.
הִיא קִפְלָה אוֹתָם חֲזָרָה אֶל גּוֹפָה,

כְּפִי שְׁעֵלְעֵלֵי הַשּׁוֹשֵׁן
נִסְגְּרִים בְּעוֹד הַגֵּן מִצְטַפֵּד

וְרִיחוֹת שׁוֹתֵתִים מְגֻרְוֹנֹתֵיו
הַעֲמֻקִּים, הַמְתוּקִים, שֶׁל פֶּרַח הַלֵּילָה.

לְלִבְנָה אֵין עַל מָה לְהִתְעַצֵּב,
בוֹהָה מִתַּחַת לְבִרְדָּס הַעֲצָם שְׁלָה.

הִיא רְגֵלֶיהָ לְדַבְרִים כְּאַלְהָה. גְּלִימוֹתֶיהָ הַשְּׁחֹרוֹת
מִפְּצָפְצוֹת, וְנִגְרָרוֹת אַחֲרֶיהָ.

קצה הוא שירה האחרון של המשוררת האמריקאית סילביה פלאַת'

'מה שנראה כחיבורים אינו אלא הסתבכויות ובלבול חושים'. עמיחי

ורדה יתום, 2008, טכניקה משולבת: חומר, עץ, חוטי רקמה 113/114/148

שירה ביטון / ללא שם

שולחים אותם בערפל
וחושבים שזה בהיר.

עור שזוף וקריצה בנזית העין.
מתלקים

ל

ט

ו

ך

י

ם

שמים ב ש ו ר ו ת.

הם עומדים חזק
בפנים זה עוד רפה.

שכחנו שהם פגיעים
שהם בעצם
אנחנו.

יש להם מדים מצמר גפן
קפוג בדום.

ורדה יתום, סאסא 2008, טכניקהמשולבת: חומר, עץ ונוצות 105/105/155

צ'רלס סימיק / מסך טלויזיה שחור

מאנגלית: יעל גלוברמן

זְכֹר הַרְעַ שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה
כְּמוֹ דוֹכֵן בְּשֹׁר מְכֻסָּה זְבוּבִים.
נִשְׁמָה - פְּרִיָּה מְבַעַד לַחֲלוֹן הַפְּתוּחָה.
לֵב לְעוֹס כְּמוֹ כְּדוֹר שֶׁל כְּלָב.

יֵשׁ מְגַף מוֹרֵם מְעַל כְּלָנוּ
כְּמוֹ בְּסִפֵּר יְלָדִים.
מְגַף צְבָאִי רְקוּעַ מְסֻמְרִים
בְּעוֹד הַנְּמָלִים מְתַרְוֹצְצוֹת לְמִטָּה.

הוּ קוֹרְדֵּלְיָה, שְׁמִי הוּא לִיר. שְׁמִי הוּא
פְּרִימוֹ לְנִי. אֲנִי יוֹשֵׁב עִירֵם בֵּין
הַחֲלוֹן הַפְּתוּחָה וּמְסַךְ הַטֵּלְוִיזְיָה הַשָּׁחֹר,
נְדִי וְחֲלָצִי רוֹחֲצִים בְּאֵשׁ הָעֶרֶב.

היום הפכתי לנגר
היום הפכתי לאיש
לא עוד נער דק גו ויפה עינים
אלא לוחם אכזר ומר נפש.
היום הפכה פלומת לחיי לזיפי ברזל קשים
עיני השחירו, מבטי התחדד
נחירי רחבו, ערפי קשה
לא עוד עלם חמודות הפורט על נבלו
כי אם ציד עז נפש הדורך על צנאר נבלתו.
היום,
כשעמדה השמש באמצע הרקיע
בא אל קרבי ראש הדג.
ראש הדג האפל, השט במצולות החשוכות
הדג אשר קנתה סכתי וברקתו תקעה את היתד
הדג אשר את מוחו ואת גלגל עינו הקשה
לעסתי בתאנה ובמורא גדול
הדג אשר את גלגלתו פצחתי בין שני
הדג אשר את ראשו פערתי באצבעותי
ואשר על איבריו גברתי במימנות
ונודע כי בא אל קרבי,
ביום הזה.

חמישה ימים אחרי שנולד התינוק שלה, העלתה אווה בפעם הראשונה את התריס בבית הקטן ששכרו במושב, ונגבה בידה הפנויה את האדים מהחלון.
 "יו, תראה! קצש' לונטָה*!" קראה לעבר התינוק הבוכה שנשאה בידה השנייה מבלי להביט בו והצמידה פניה לחלקת החלון הנקייה. הארץ הייתה לבנה. רק פה ושם הציץ הדשא המצהיב מבעד לשלג. התינוק, שעוד לא היה לו שם, בכה כל הזמן. אווה הניחה אותו על המיטה הזוגית שלהם, שרגל אחת שלה הייתה קצרה מהאחרות, ובכל פעם שהעמיסה עליה משקל, נדמה היה שהמיטה תיכף תקרוס. ידיו של התינוק התרוממו בבהלה ברפלקס של חיה חסרת ישע ובכיו גבר.

*

אווה התעלמה מהבכי. נושכת שפתייה, עטפה אותו בתנועות חדות בשמיכה עבה וחבשה לראשו כובע צמר. אחר הוציאה מעומק מגרת הנעליים את מגפי פינלנד שלה, נעלה אותם ולבשה את מעיל הטייסים של אופק.
 כשהיא נושאת את התינוק בזרועותיה פתחה את הדלת ונשמה עמוק לריאותיה את האוויר הקפוא.

"תראה איזה יופי!" קראה והתחילה לשיר בקול רם, מנסה לגבור על קול בכיו:
 "רִיטִי רְטִי רָלָה
 טוֹלִי טְלוֹי הָלָה"

היא עמדה בפתח הבית וחזרה שוב ושוב על המנגינה שאמה שרה לה פעם, והיא מלאה את גרונה כמו משקה חם של חלב עם דבש, מרככת את מיתרי קולה שמאז צרחותיה בבית החולים רק נמתחו עוד ועוד בגלל התינוק הזה שאינה מבינה את שפתו.

כמו אות אהבה מאמה, התחדש עכשיו השלג, ואווה ירדה שתי מדרגות ופסעה כמה צעדים קדימה עד שיצאה מחוץ לקורת גג ונעמדה על שכבת השלג החדשה, דורכת עליה ומהדקת אותה, חשה איך נרמס השלג תחת מגפיה בקול חריקה מתוק.

"רִיטִי רְטִי רָלָה
 טוֹלִי טְלוֹי הָלָה, **"

שרה ללא הפסקה, דורכת ודורכת על השלג.

*בפינית: תראה, שלג.

**בפינית: ריטי רטי רלה - בא חורף כפור.

איש לא נראה בסביבה. סככות הרפת הסמוכה היו מכוסות לובן. לרגע נגאלו מכיעורן. הפרות הצטופפו תחתן, מנסות להתחמם. טרטור רחוק של מטוס נשמע בשמים ואווה הפסיקה לשיר והרימה ראשה.
"אולי זה אבא," אמרה לתינוק המיילל, המותש, למרות שידעה שאופק טס בשמים אחרים.

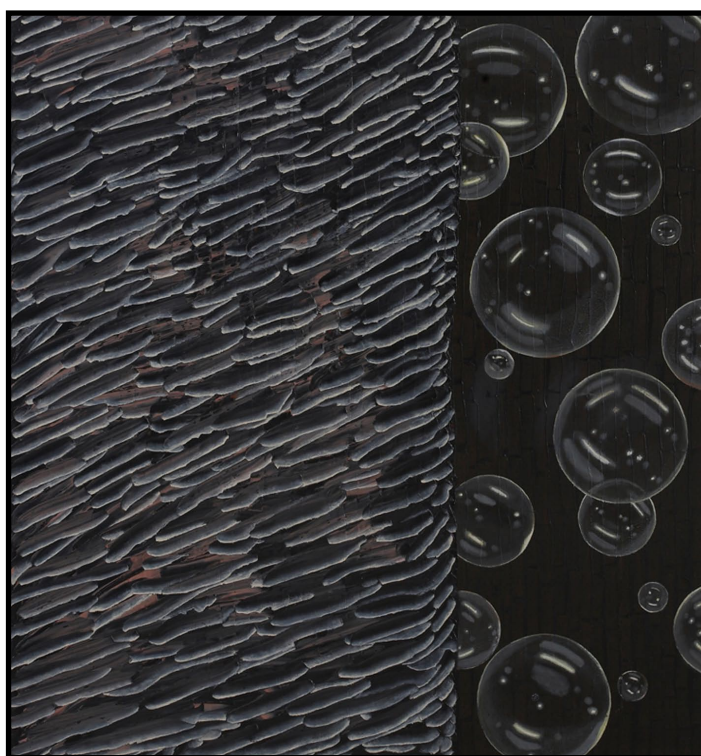
*

פתאום השתק התינוק ונרדם. פתיתי שלג גדולים כמו פיסות צמר גפן צנחו על כובעו האדום.
לראשונה הביטה בו בשקט, פניו הזעירות התרפו, שפתיו נפערו מעט והוא נשם נשימות מהירות של חלום, עפעפיו מרעידים.
היה זה בנם.
אווה הוציאה חפיסת מרלבורו מעוכה וקופסת גפרורים שמצאה בכיס הפליינג'קט של אופק והציתה לעצמה סיגריה, מרחיקה פניה מפני התינוק. היא שאפה לקרבה שתי שאיפות עמוקות ונשפה את העשן יחד עם הבל פיה, אחר כך קברה את הבדל בשלג.
לפתע ידעה איך תקרא לו.

קר / ראיתי משהו על הכביש / משהו / שבדרך כלל לא רואים /

אסף רומאנו, אמן, 2007, שמן על בד

לסמן זה לא מספיק, אני חייב לגרום לו להיות / שינויים קטנים /
שינויים קטנים / שיביאו רוח קטנה / רוח קטנה / שתתעצם /

אסף רומאנו, ללא כותרת, 2008, שמן על בד

שום דבר לא בסדר והכל יתקלקל / איום תלוי מעל / הילדים שלי /
אני קרום בין כלום לכלום / אני קרום בין לא כלום ללא כלום /

אסף רומאנו, ללא כותרת, 2008, שמן על בד

אני זקוק לזמן / אני זקוק לצייר / אני הולך הלאה /
כלל לא ברורה לי משמעות היש /

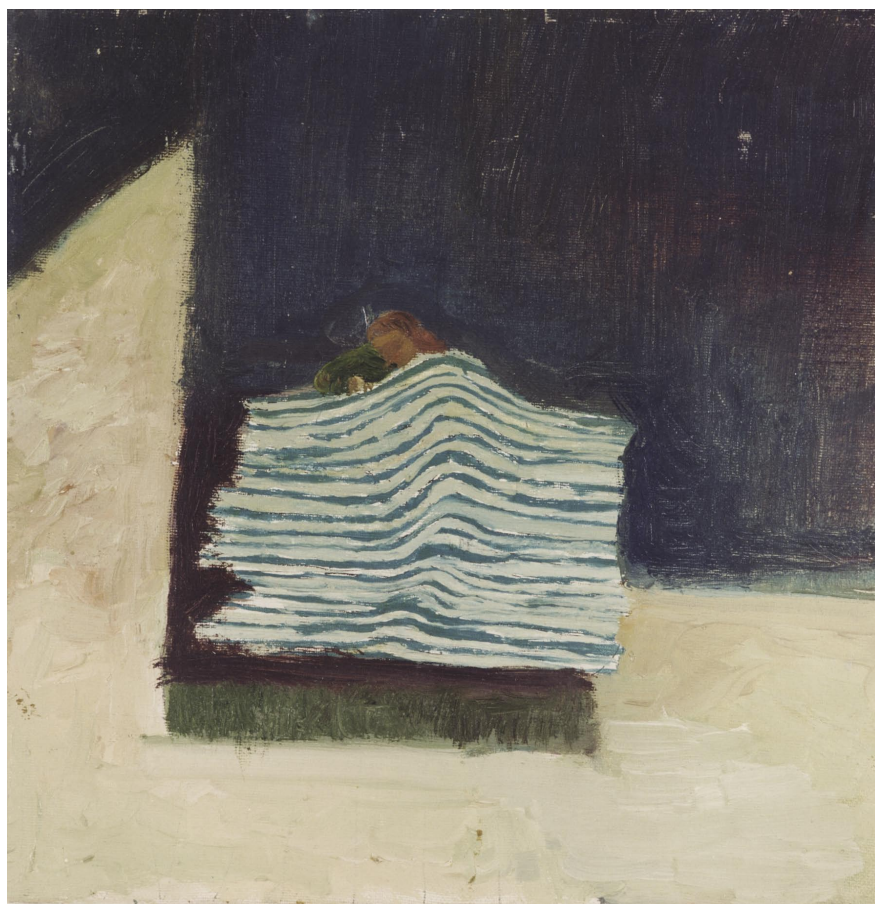
אסף רומאנו, עתליה, 2005, שמן על בד

כמו בכל שנה, מתפרסם ב'קו נטוי' מקבץ מן הסיפורים שנכתבו במסגרת הסדנה לפרוזה. כמו בכל שנה, אני מופתעת מחדש מן הגילוי - עד כמה אותה נקודת מוצא, לכאורה, שולחת את הכותבים לכיוונים אחרים לגמרי; עד כמה חותם האישי שלנו, וחותם חיינו, הטבועים במה שאנחנו כותבים, מניבים טקסט הייחודי באופן בלעדי למי שכתב/ה אותו. יש בזה משהו יפה להפליא ואפילו מעורר התרגשות.

מבין הסיפורים, שניים - 'אשה עמדה במטבח וחתכה תפוח', ו'מה שהכתיבה לי אמא' - הם תגובה לתרגיל שבו נתבקשו המשתתפים לבנות דמות בתוך סיטואציה, עם הדגש על ה'בתוך'. 'גשם ראשון' הוא חוויית ילדות. 'אנימציה' נכתב בתגובה למטלה ששמה כשמו - אנימציה של אובייקט. שני ה'מסעות' נכתבו כאשר נתבקשו המשתתפים לכתוב את המסע הקצר ביותר שהם יכולים להעלות על הדעת, תוך כך שהם זוכרים מהי מבחינתם מהות המסע. 'בבית הקפה' הוא תולדה של תרגיל שבו נתבקשו המשתתפים תחילה לכתוב שיר הייקו, ואז לפתח אותו לסיטואציה מלאה.

הזכרתי כאן את התרגילים שהיו נקודת המוצא של הסיפורים. אבל בסופו של דבר נקודת המוצא נשארת מאחור, כמו ענן העשן של הקטר בסרטים הישנים, ומה שקיים ועומד הוא הסיפור, שאין לו עוד צורך בכל הצדקה - הוא מעתה הוא עצמו ותו-לא.

אני בנסיעה, ליד הנהג, לא זו שנוהגת. מסתכלת על העולם זז, משתנה לי מהר מול העיניים. השבילים בשדות, כמו ציור של ואן גוך, חולפים בלי שנשים אליהם לב. בדרך רואים גם ערימות כותנה. עוד יום עבודה נגמר לחקלאים שלנו. העצים חולפים מהר, הגבהים שלהם משתנים, אפשר לשרטט מעליהם קו מסתלסל הולך לכל אורכם, עד שמגיעים לכביש עירוני. נוף עצים מתחלף בנוף בניינים. יש תנועה של אנשים. לפעמים אני מסתכלת למישהו בעיניים מבעד לחלון, מחכה שיפגוש אותי, אולי אפילו סתם לחייך. רק לשים לב למישהו. כשאני יודעת שלא אראה אותו יותר. אדם חד פעמי, נכנס לרגע, ויצא. לפעמים, כשממשיכים לנסוע הרבה זמן, אם מתאמצים, אפשר להרגיש את גודל המרחב. אפשר להרגיש את העולם חובק בכל כוחותיו, כשאנו עוד כמה פריטים שמקשטים את החלל, צפים בו, בעולם.

זהר כהן, אלינה, 1999, שמן על בד 30/30

שעת ערב.
מבעד לדלת בוקעת המולת הילדים המשחקים בחדר המדרגות.
תל אביב.
קומה שלישית.

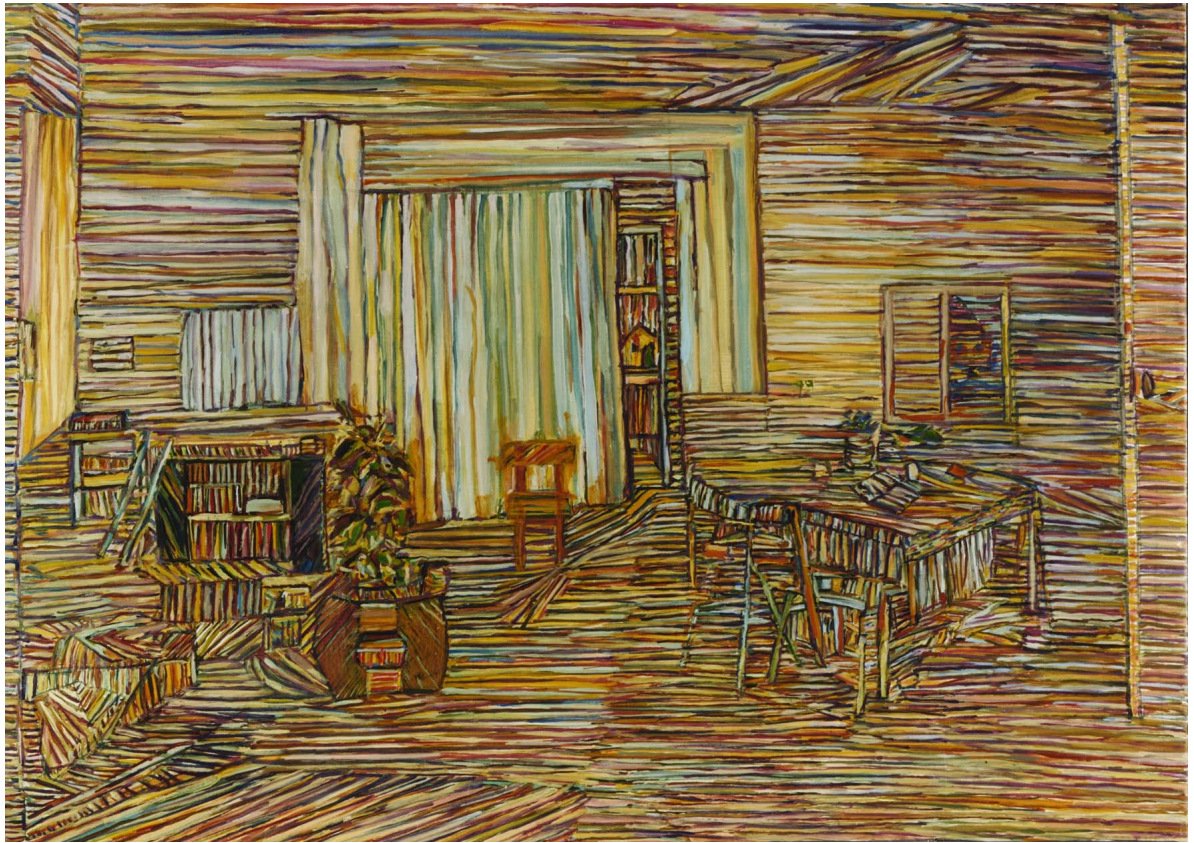
אמא עומדת בפנינת המטבח, פניה משוקעות בחולצתו המשובצת של אבא. מדי פעם היא מרימה את ראשה מהחולצה וממשיכה להכתיב לי: "ומאז הם חיים באושר ו... איש תחת גפנו ותחת תאנתו."
תמיד החיבורים של אמא מסתיימים עם אותו הפתגם: "ואיש תחת גפנו..." בנפש חפצה היא מכתובה לי תמיד את החיבורים לבית הספר.
אמא מתעכבת על הצווארון. עוברת עליו שוב ושוב, ביד השניה מנסה ליישר אותו. מקפידה על השרוולים, נכנסת בזהירות עם הקצה בין הכפתורים. מתיזה מים במקומות הקשים עד שהם מתרצים. ועולים אדים ונוגעים בפניה של אמא שמתרחקת מהם, ונשמעים קולות, פצפוצים...

שקט ונעים בבית.
על יד אמא עומדת ערימת הגיהוץ. הערימה שאף פעם לא נגמרת. תמיד ערימה של חולצות. מכנסים. מקופלים זה על זה, מעידים על קוצר הזמן.
מכניסה את המחברות לתיק. יודעת שעם סיום החיבור, תם גם הזמן שלי עם אמא.

הזמן של אמא תם לפני שנים רבות. בחצר ביתי היום, בישוב המרוחק, מול עץ התאנה וסוכת הגפנים, נזכרת בתהפוכות חייה ובאלה שהכתיבה לי, תוך גיהוץ, מתוך הערימה.

המסע הקצר ביותר

להגיד או לא להגיד, מה יחשבו עלי, האם זה במקום, שמישהו אחר יגיד, לא תהיה דרך חזרה, בטח אשלם מחיר, כן כדאי להגיד כי זה יכול לקדם, לא כדאי זה יישמע טיפשי, וואי מה לעשות, אני חייבת להחליט, איזה לחץ... טוב תירגע, תגיד וזהו – אמרתי.

זהר כהן, פנים חדר, 2001, שמן על בד 25/30

.1

בית הקפה:
קולות וריחות
מכתרים אי של שקט.

.2

המים לא הירו אותי. צמאון אחר מושך אותי לבית הקפה. אני מזמינה הפוך, חצי מים חצי חלב מוקצף, הולכת לפינת ההמתקה. שתיים סוכר ושתי הנפות של מלחיית השוקולית ומתיישבת ליד שולחן בקרן בית הקפה, מול סטודנטית השקועה בקריאה. קולות של פטפוטים, צחוקים, ההמולה הרגילה וניחוחות טובים של קפה.

מוציאה את הספר, לוגמת מהקפה ויוצאת להפלגה. קוראת את הסיפור הקצר 'אחי הבכור' מאת לב טולסטוי. כבר אחרי פסקת הפתיחה, אני באווירת בית. משפחה, קנאת אח צעיר בבכור. בפסקה המתחילה ב"מי לא שם לב ליחסים החשאיים המתגלים בחיוך, תנועה או מבט בלתי-נראים..." אני נשבת בתוך מסכת יחסיהם כמו בתוך ספינה שכבר התרחקה מהחוף ואני מפליגה אתה לתוך המרחבים הגדולים והפתוחים של האוקיינוס. קולות בית הקפה, הצחקוקים, הקריאות שנשמעו קודם כה חזק, הולכים ודוהים, הולכים ונחלשים, וגם הריחות מתקחים והספינה הופכת לאי מרופד ובטוח של שקט, שהגלים רק מתנפצים אליו ברעש רקע נעים. הצעיר בסיפור מתגרה בבכור ושובר לו את אוסף קישוטי החרסינה. רוצה שההפלגה לא תיגמר אך הסיפור קצר. בסיום האח הבכור מיסיר מבט טוב-לב ואמיץ בצעיר, והקנאה מתפוגגת. ריחות הקפה והקינמון שבים ועולים מהספל.

עמי לוי, 'הגזע רואה' (פרט)

עמי לוי, 'הגזע רואה', 2008, כיכר מסריק חיפה, אבן כורכר וזכוכית רפלקטיבית 35/50 (קוטר)

"אבל אבא, אני לא רוצה לחתוך ראשים. אתה יודע שזה מגעיל אותי. אני מוכן לעטוף."
 "חמוד שלי", הוא אמר והביט בי במבוכה אך בהחלטיות, "אתה יודע שאין ברירה."
 אז תפסתי באוזניים וקירבתי את הראש לסכינים של המסור. אם היה אפשר הייתי עוצם עיניים, אבל זה מסוכן.
 חתכתי. הצליל שבוקע בחיתוך ראש דומה אך ורק לצליל של חיתוך ראש. אתם לא תבינו.

היו שם בפילה משהו כמו 40-30 ראשים. רובם לבנים ולחלק מהם היו כתמים כהים. סבלתי וחתכתי, אחד אחד, מבקש סליחה.
 40-30 הראשים הכפילו את עצמם והשלב הבא היה הוצאת המוח. הנחתי את הפילה על שולחן הנירוסטה הגדול והתחלתי, במיומנות רבה, להוציא אותם עם האצבעות. לאחר מכן לקחתי את מגשיות הקלקר ושמתי על כל אחת ואחת מהן נייר סטרילי עדין. על הנייר שמתי ארבעה או חמישה מוחות ועטפתי פעם אחת או פעמיים. שקלתי את המגשית והדבקתי את המשקל על האטיקטה עליה רשום 'מוח', והיא מעוטרת בצבעים ירוק/לבן/כחול.
 עטפתי שוב כדי שהטיקט לא יפול והנחתי על הפלטה החמה הממיסה את הניילון השקוף בתחתית האריזה ואוטמת אותו. לבסוף, שמתי את האריזה המוכנה בצד השולחן. הפעולה של האריזה, כולל השקילה והעטיפה, היתה לוקחת לי כ-3 דקות. הייתי מיומן ומנוסה.
 כשאבא העיר אותי בבוקר, היה בחוץ ריח של גשם ראשון. ריח האדמה הזה הוא התודה של האדמה לשמיים. הבושם הטוב בעולם. חשבתי קצת על החורף המתקרב ואיך שבאביב שיבוא אחריו כבר לא נצא למרעה כמו פעם. עד לפני כמה שנים, בכל אביב, כשהשדות נצבעו בירוק תלתן, היינו גרים באוטובוס שאבא היה גורר עם הטרקטור של יעקוב. האוטובוס הכחול, הישן, היה הופך לבית שלנו כמה חודשים בשנה. אבא הכניס לשם גז, והיה לוקח איתו פיתות, ביצים, בצל, את אחי ואותי, עגבניות, שום ושאר תבלינים, והיה מכין לנו שקשוקה. הכבשים שלנו תמיד נראו לי שמחות ואהבתי להסתכל על הטלאים יונקים מאימם.

עשיתי עבודה טובה, ואבא היה עסוק מאוד ולחוץ כדי לסיים. הוא לא ישן בלילה כי הוא הכין את המשלוח וזו התקופה של ההמלטות. עוד שעה הוא כבר צריך

להיות בהרצליה, משם הוא ממשיך לתל אביב, לעוד פגישה עם השף של המסעדה החדשה. אני לא מכיר אדם חרוץ כמו אבא. הוא בנה את כל הסככות במו ידיו ושתל עצים ושם גדרות מסביב ותמיד מצא זמן, כנראה על חשבון מנוחה, לבוא למשחקי הכדורגל שלי ולעזור לי בשיעורי הבית.

הכנסנו את המגשיות לתוך צידניות הקירור והעמסנו את האוטו. הוא נתן לי נשיקה ואמר לי תודה והבטיח לי שכאשר יחזור נראה את המשחק של מכבי ביחד. אמא באה לאוטו ונתנה לאבא סנדוויץ' לדרך. היא חיבקה אותי ואמרה שיש ארוחת צהריים. "אבוא עוד מעט", אמרתי, "קודם צריך לנקות את הסכינים של המסור."

דפנה עמדה במטבח וחתכה תפוח אדום. היא לקחה חתיכה ונעצה בה את שיניה, המגע הקר עורר בה צמרמורת מתוקה.

היא עמדה יחפה במטבח הקטן של הדירה בקומה החמישית ונוף העיר הגדולה נשקף מהחלון. אחרי רגע הורידה קצת את התריסים והחלה מהלכת יחפה בסלון. נגסה נגיסה אחרונה מהתפוח, התמוגגה מהמתיקות ולעסה לעיסות קטנות ודקות בעוד שהתפוח הולך ומתמוסס בפיה. כשאזלה הטיפה האחרונה של מתיקות קמה מהספה וצעדה יחפה שוב למטבח. הוציאה עוד תפוח וחתכה לעצמה. וכשהיא מסתכלת בסאון של תל אביב מהחלון בקומה החמישית, התחילה לחשוב. היא אפילו פחדה שרועי ישמע את המחשבות השקטות שלה, אז היא הלכה לחדר השינה וסגרה את הדלת, חזרה לעמוד מול החלון ובלעיסה איטית ניסתה לעכל את ליל אמש.

לכאורה זה היה יכול להיות לילה רגיל. היא סיימה את שגרת היום, עלתה על האופנוע השחור שלה ונסעה לסגור את הלילה ב"מנזר", אבל באותו לילה על הבאר היתה ורה.

יותר נכון, היא הייתה המוקד בבאר. כולם הכירו אותה בתל אביב, היא ניסתה נורא להיות מהדמויות הצבעוניות האלו שמדברים עליהן, אבל לא בזכות זה דיברו עליה.

דפנה הביטה בה ומשהו בה לא היה בטוח שהיא רוצה להמשיך ולשבת בכסא ההוא. מרחוק היא ראתה קולגות שלה לסטודיו, וחשבה אולי לקחת את הברירה ולשבת אתם, אבל היא אהבה סכנות, ומשהו בידיה של ורה הנעות על הבאר נטע את גופה בכסא וגרם לה להישאר.

זו היתה המשמרת הראשונה של ורה במקום ודפנה ניסתה למצוא בפניה חוסר ביטחון כלשהו, אבל לשווא. היא הביטה בה מרותקת, בעיניה הירוקות, בשפתיה הבשרניות, חשה שהיא מגלה, דרך התנועות החדות על הבאר ושפת הגוף המושלמת הזו, עולם חדש.

הפלאפון שבכיס מעיל האופנוע רטט, היא הוציאה אותו מהכיס וראתה שרועי מתקשר, בטח שואל מתי כבר תפסיק לשבת בפאבים ותחזור קצת הביתה. היא החליטה לא לענות לו. והחזירה את הפלאפון לכיס המעיל.

בזמן האחרון כבר ממש אין לה סבלנות אליו, לרועי, לביקורת שלו על החיים שלה, החיים שלהם, על החופש שלה, על האופנוע שלה שהיא אהבה הכי בעולם ועמלה קשה כדי לקנות אותו. על זה שהיא מעשנת ושותה ושותה ומעשנת, ולומדת משהו "לא רציני" ומסתובבת לבד עד שעות מאוחרות ואפילו מאמינה שבמצב של

ימינו צריך לפנות התנחלויות. כל ההערות האלה גרמו לה כבר כמעט לשנוא את רועי, לפחות לחשוב שהוא ממש לא מה שמתאים לה. לא היתה לה בעיה לעזוב, היא רגילה לזה כבר, פשוט חיכתה לסימן הנכון. היא צחקה לעצמה כשחשבה שרועי בטח יתפרק מזה, ואז אימא שלו תוכל לאשש את הטענה שלה ש"דפנה לא בחורה רצינית", והוא בטח ילך לבכות לה על הסינר שמריח מקנידלך וקוגל, ודפנה – היא תרגיש טוב, היא תנשום שוב לרווחה, חופשייה ממבקר המדינה, יהיה לה הכי קל לעשות את השינוי בחייה שכבר שיוועה לו. ורה הישירה מבטה אל דפנה, "מה בשבילך, יפופה?" "גולדסטאר" ענתה והרגישה את גופה מתרחב.

ורה הגישה לה את הבירה וקרצה לה. דפנה תהתה בינה לבינה אם השמועות עליה נכונות, אם באמת כל תל אביב שכוללת גברים, נשים, נערים מתבגרים וחיות כבר בדקה את ורה.

היא הביטה בה מהופנטת. משהו בעיניים היוקדות – אש שלה הטריף אותה, היא תהתה לעצמה, מי היא ורה? מה היא ורה? האם שמועה סוערת או נימפה מכשפת? ומה היא רוצה? ומה נותן לה את הביטחון לחיות חיים לגמרי לא בטוחים? לגמרי לא ידועים, חיים שמתחילים ונגמרים כל יום בלילה. ורה כנראה לא אהבה את הבוקר, ובכל זריחת חמה חייה נגמרו מחדש כדי לשוב ולהתחיל.

"דפנה, דפנה, דפנה... לא נמאס לך להשתכר לבד?" בקע קול מאחורי כתפה הימנית, ומיד לווה בליטוף על אותה כתף והידחפות חצופה אל הכסא שלידיה על הבר. תומר השיק את כוס הבירה שלו לשלה וחייך. היא לבשה חיוך מאולץ, בהחלט הגיע לו כתר הנודניק הראשי ומשבית השמחות. היא שאלה את עצמה מאיפה לו האומץ להמשיך ולהציק לה בכל מיני מקומות כשבסך הכל הם יצאו לדייט אחד לפני שנתיים, כשבדיוק הגיעה לתל אביב, באיזה לילה שהרגישה בודדה, ושנגמר בזה שדפנה פשוט אמרה שאין סיכוי. אבל תומר חשב שהוא מתוחכם וניסה עכשיו לכבוש אותה בדרכי ידידות. "מה דאפי, את אף פעם לא בבית..." "מסתבר שגם אתה לא, אם אתה כל הזמן עוקב אחרי..." "אל תגזימי... אז מה שלום רועי?" "חי."

"אני שמח לשמוע. תגידי... אין סיכוי שהוא ימות בקרוב, נכון?!" "תומר, אתה מעורר רחמים... תראה כמה בחורות יפות יש פה על הבאר, לא בא לך להציק כבר למישהי אחרת?!" "לא ממש. אני מעדיף אותך..."

ורה חייכה ספק לכיוון של דפנה ספק לעצמה, אבל דפנה קיבלה את זה כחיוך מיוחד אליה. היא החזירה לה חיוך מתוך העשן הסמיך ואפלולית הבאר, אבל ורה כבר היתה שבויה בלחייך ללקוח אחר. "אז איך בלימודים?" הפר תומר את שלוותה. "בסדר."

"ואיך בעבודה?"
"בסדר."
"אל תגידי לי שזה כל אוצר המילים שלך, דאפי..."
"בשבילך, כן."
"אני לא מבין אותך."
"אז אם זה כל כך קשה לך אולי פשוט... תלך?"
"את מגרשת אותי?"
"לא, אני מבקשת יפה."
"זה בגלל רועי? הוא התחיל לחשוד שיש בינינו משהו?"
"תומר, תחזור לבלוק באסטר מהר, אתה כבר ממש חייב להחזיר את הסרט."
תומר קם בעלבון ועזב את הבאר. דפנה נשמה לרווחה והגיעה למסקנה שאחד הדברים שהיא שונאת זה שמעיקים עליה. היא שבה לבהות בוורה, וחשה כאילו גופה נתון לליטופי פרוות כלבים נעימה ומפנקת.
"מה אתך, מותק?" פנתה אליה ורה.
"עוד בירה" היא השיבה על סף שיכרות.
"בטוח?" ורה הביטה בה וחייכה חיוך שובב.
"כן, את תדאגי לי..." העיזה ואמרה לה.
"בכיף..." הניחה לפניה כוס בירה. "אז... מי את?" שאלה ורה.
"דפנה", ענתה, ורצתה שתסתפק בפיסת המידע הזו.
"איפה את עכשיו?"
"בבן יהודה, על גבול דיזינגוף."
"222?" היא הרימה גבות משורטטות.
"כן", אמרה ומיד התחרטה.
"את מכירה את נמרוד, המוזיקאי?"
"כן" נשמה דפנה לרווחה. "כן, מכירה!" היא הרגישה שאבן נגולה מליבה.
"תמסרי לו ד"ש מוורה... הוא כבר יודע."
"בטח."
"אז מה, את גרה מולו, לא?"
"לא, משמאל."
"אין מצב, יש שם דירה של זוג. איזה חנון ו..."
"זה אנחנו."
"אה... איפה החבר?"
"לא יודעת."
"ורה חייכה.
"אתם בצרות?"
"לא יודעת", חייכה דפנה וליקקה את קצה שפתה, בה הצטברה לגימת בירה שלקחה עקום.
היא המשיכה לשבת שם. השעה היתה מאוחרת והיא לא חשבה על רועי, אבל כן חשבה איך נבעתה לרגע מן המחשבה שאולי רועי היה עם ורה, היא לא ידעה האם היה זה מפחד הבגידה, או בגלל שהיא רצתה שוורה תהיה שלה. היא הביטה

בקעקוע של נחש שבצבץ מהחוטני שלה, וידעה שוורה היא של כולם. הפאב הלך והתרוקן, ורה התחילה לסגור את הבאר ודפנה נותרה ישובה על הכיסא ובוהה בניצוצות שעטפו אותה. ורה הרימה את הכסא הסמוך לדפנה, קרוב כל כך שדפנה יכלה להריח את הבושם שלה. "את באה?" שאלה. "כן", היא אמרה וניסתה לעכב קצת את הצמרמורות שהחלו מתפשטות במעלה גופה.

הן לא דיברו כל הדרך לפרישמון, גם לדפנה וודאי לוורה היתה ברורה העלייה לרגל אל דירתה של ורה בסוף הרחוב. הן הלכו בשקט, דפנה הדליקה סיגריה וורה שאלה ממנה אחת. דפנה חייכה, ורה ליקקה את קצה שפתה התחתונה כאילו לאסוף ממנה עשן מהביל אל פיה. היא פתחה את הדלת ודפנה נכנסה אחריה. ורה הוציאה אבקת קסמים לבנה ושאלה את תוכנה אליה. דפנה קרבה, ואז נעצרה ופסעה צעד אחורה. ורה התיישבה על הספה בסלון והחלה מורידה את בגדייה כשהיא נתונה לגמרי להשפעת אבקת הקסמים. דפנה צפתה בפולחן הזה והתרגשה ממנו כל כך עד שרצתה גם היא להיות שם. ורה לחצה על כפתור המערכת ושירי לילה של רדיו תל אביב הפנטו את דפנה. היא צעדה לעברה שיכורה ומחוייכת, רוצה לטעום הכל בלי לפחד. באותו לילה היא לא חשבה על מה יגידו, היא לא חשבה על מה היא תגיד, והיא לא חשבה על רועי.

היא המשיכה לעמוד ברגליים יחפות במטבח הקטן. המחנק שעלה ממנו העיב עליה לפתע והיא צעדה יחפה אל החלון בסלון כשהיא נוגסת בעוד פיסת תפוח ומושכת קצת מטה את הגופייה הקצרה, משב רוח קריר עבר על בטנה. היא ישבה על אדן החלון בסלון, מביטה אל הים. הים תמיד הרגיע אותה, ונגיסת התפוח הקצובה הפעימה את ליבה שהלם בה וגרם לה שוב לחשוב על אמש. היא העיפה עוד מבט בים ועיניה ייצרו טיפות מים מלוחות שזלגו על קצה אפה ונפלו מהקומה החמישית על המדרכה המלוכלכת.

היא הביטה ובכתה והתפללה שהסימן שלה כבר יגיע, "משהו חייב לקרות, להשתנות..." היא אמרה לעצמה וכל כך התכוונה לזה, היא קמה מהחלון ופנתה לשולחן הסלון והרימה סיגריה בודדה והדליקה אותה. היא חזרה למטבח ברגליים יחפות וחתכה לה עוד תפוח אדום, היא רצתה לחוש את המתק, היא רצתה להיגאל. נגיסה אגרסיבית מדי פצעה את חניכיה התחתונות והשאירה שובל של דם על חלקו הפנימי של התפוח. היא זרקה אותו לפח ושבה למצוץ את הסיגריה בתאוה, אך על הפילטר נח לו כתם דם אדום כל כך שהבהיל אותה לרגע. היא הניחה את הסיגריה במאפרה ופסעה לעבר הסלון לחפש נייר. רועי התעורר מולה והלך אליה בחיוך רוגע ולא אמר מילה. דפנה רעדה. שפתיה נטפו דם ולכלכו את השטיח הלבן. הוא נעמד מולה ובבת אחת הבחין בשפתיה המדממות ובעיניה שהבריקו, אבודות ומשוטטות בחלל בחוסר מנוחה.

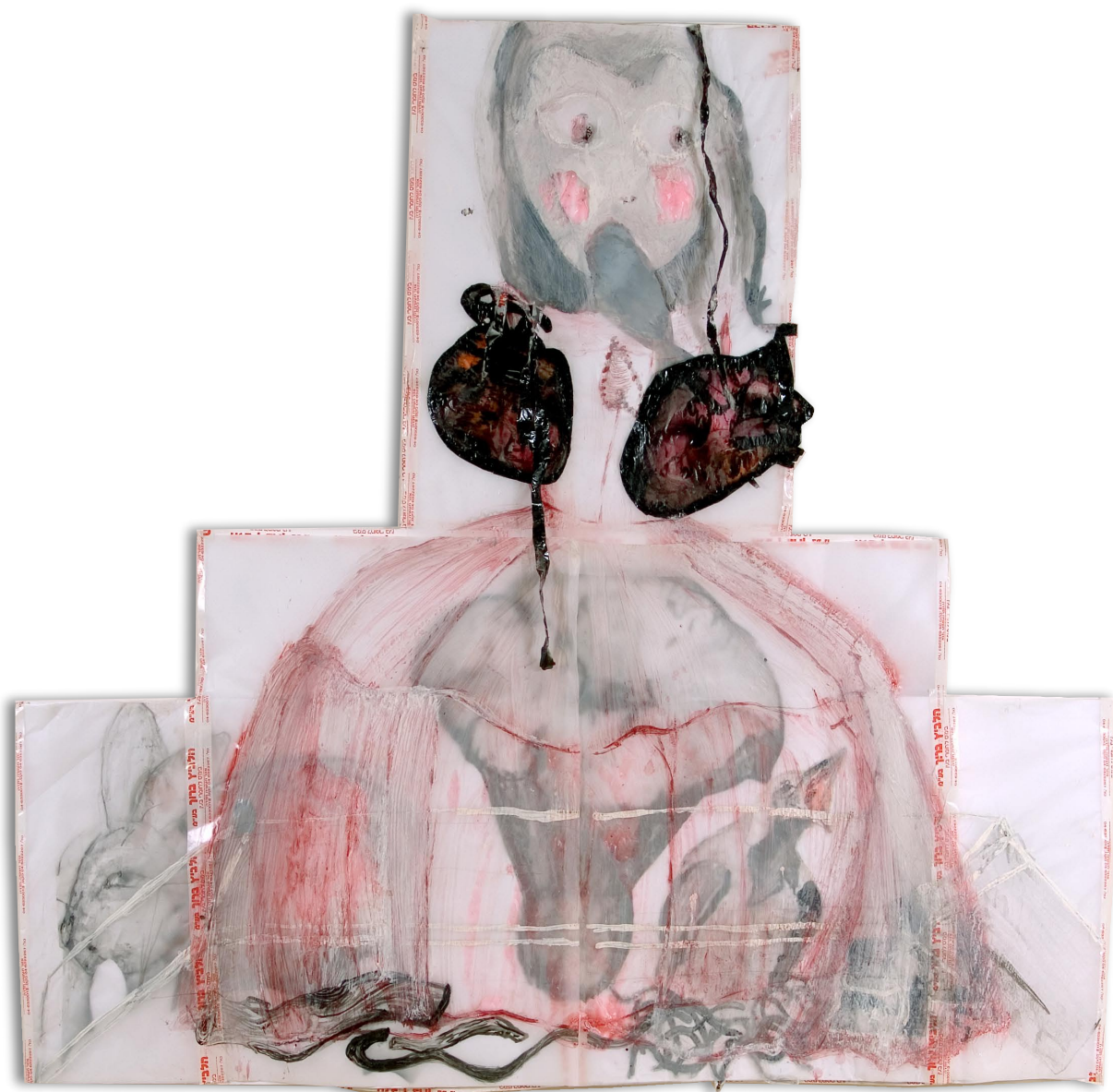
הוא נגע בשפתה התחתונה ואסף את הדם הניגר באצבעותיו העדינות. "מה זה?" שאל, כמו רופא ילדים רחום. "מה קרה לך?" דפנה הביטה בו בעיניים גדולות שהתמלאו בדמעות ששבו לנזול על פניה, שפתיה המשיכו לדמם על השטיח הלבן והיא החלה לבכות בכי תמרורים. רועי אסף אותה אל חיקו. היא חשה בחום גופו ונבלעה אל התחושה הרוגעת הזו. הוא הרים אותה כמו תינוקת שנפלה ונשא אותה אל הספה. הוא נגע בידיו החמות בכפות רגליה. "שוב את הולכת יחפה?" אמר כשהוא נאנח.

רותי הלבִּיץ כהן, דוכיפת, 2008, טכניקה מעורבת על נייר ונייר פרגמנט 271/295

רותי הלביץ כהן, אוכלת את הלב, 2008, טכניקה מעורבת על נייר ונייר פרגמנט 107/217

דוֹתֵי הַלְבִּיץ כְּהַן, נְסִיכַת הַלְבָבוֹת, 2008, טְכְנִיקָה מְעוֹרְבַת עַל גִּיד וְגִיד פְּרַגְמֶנֶט 200/199

רותי הלבִּיץ כהן, עקדה, 2006, טכניקה מעורבת על נייר ונייר פרגמנט 190/234

מקצה הרחוב עולה ובאה ילדה בלי גיל. שפתיה משוחות אדום בוטה, עיניה מחודדות בתוך אשנבים צרים, שיערה החום יורד עד לסריג המרושל שהיא עוטה על גופה הקטן. נמוכה ורזה.

מקצה העולם עולה ובאה ילדה שבליטות שדיה אומרות שכבר איננה ילדה. אבל אין בה גיל. המילים שהיא מוציאה דרך הפתח הצבעוני להחריד אינן דומות למילים. הן גניחה ממושכת של מאמץ להיוולד מחדש. כיווץ והעזה.

הכסא שהיא יושבת עליו אינו מרגיש את גופה הקטן, אבל קירות החדר מזדעזעים מהפרטים שהיא מוסרת, שעה שהיא מחפשת לעצמה גם תנוחה וגם מנוחה. לתוך הגוף הקטן הארוז במכנסי ג'ינס משופשפים כבר פלשו באכזריות גברים רבים, בזה אחר זה באו ויצאו, משאירים אותה רעבה למשהו שהוא עוד ויותר. אמרתי שאין בה גיל.

המנורות שהפיצו אור רך ומחמם בכל פינות החדר פינו את מקומן לאורות מתכהים והולכים, כאילו התמלא האויר חלקיקים צפופים שהאור אינו מצליח להבליח ביניהם והאפלה נעשית סמיכה יותר ויותר על הכתפיים הצנומות, סביב הרגלים המשוכלות, האצבעות הדקות נעלמות בתוכה ולא ברור כמה מהן עוד לופתות בחוזקה את מסעדי הכסא כשהיא מתארת את אבא ואמא שלה הולכים לאיבוד בסבך שהיא טומנת להם על מנת שלא ידעו היכן היא. עכשו גם היא סבוכה ואינה יודעת.

היא אינה יודעת כמה מהם באו והלכו, היא אינה יודעת כמה ימים ושבעות הוריה הולכים לחפש אחריה סומים ואבודים, היא אינה יודעת כמה כדורים בלעה בבת אחת ומי מצא אותה כאובה ומיוסרת, ואפילו אם יש בדעתה לבלוע את עצמה לדעת עם כמות גדולה יותר של כדורים וחתכים – אינה יודעת. המקומות והזמנים של חייה שהיא מציינת במילים הולכות וגוועות הופכים לנקודות זעירות הנאחזות ומכתימות את האויר, את המדפים עמוסי הספרים, את השידה החומה הכבדה ואת ארבעת החדרים שבתוכי בצד שמאל של החזה.

היסטוריה ארוכה ועמוסה יש לה,
ילדה ללא גיל.

ואז היא קמה והולכת, מקפצת בקלילות ילדית,
כאילו השאירה מטען כבד ויקר, שש עשרה שנותיה,
אצל רע וידיד.
על השביל היא קצת רוקדת, מפזמת חרישית,
כאילו אפשר שבעוד רגע תינשא באויר
ותתחיל מבראשית.

"בגיל 21 תגיע לירח", כך בשרו לי העתידות בבזוקה הראשונה שקניתי. ואכן, בגיל המיועד מצאתי את עצמי על אדמת ירח חשופה, מלאת מכתשים פעורים, המעוצבים בדיוק מצמרר, במרחק של חצי מטר האחד מן האחר, ובגודל מטר וחצי אורך ועומק, על חצי מטר רוחב. להבדיל מן הירח כח המשיכה היה חזק וברור. עמדתי בבית הקברות תל רגב, בהלוויה של חיים העקום. חיים היה אומר ש"לכל אחד מגיע לפחות בור משלו" וכך היה. קומץ אנשים, אף אחד לא מקרבת דם כי כל הדם נשפך שם בפולין, במכתש הגדול שכרו לעיירה. העמידו בשורה וירו. חיים נפל לבור הגדול ובלילה יצא, גורר רגל אחת ויד. אחר כך נכנס ליער ויצא בסוף המלחמה, עקום וצולע עם חוט של רוק שנזל קבוע מפיו. מאז הוא פיזר את הסיפור שלו על פני כל הרחוב, שנמשך עד לקיוסק שלו. כל שכנה שעמדה להשקות את הגינה קבלה רק יריעה קטנה מן הסיפור, כמו היריות שקבלו בני המשפחה, אחד אחד, בשורה מעל הבור. לאט לאט אספתי את הסיפור מפי השכנות, אבל זה היה רק יותר מאוחר, אחרי שחיים היה כבר עם מקל ולא נשארה לו יד טובה לזרוק אצטרובלים על ילדי השכונה, שקראו אחריו:

"חיים חיים

תלך כבר לשמיים

רק אל תשכח לזרוק

תמפתח של הקיוסק"

כל בוקר חיים היה גורר את עצמו בדיוק בתשע לקיוסק שלו. באחת היה סוגר למנוחת צהריים ופותח אחר כך בין ארבע לשש. כל הממתקים היו מאוכסנים בצנצנות זכוכית שקופה, סוכריות גומי ונחשי ריגליס, מסטיקים עגולים ולשוונות חתול. רק הבזוקות נשארו באריזה מקורית, מסודרות בשורות בקופסת הקרטון, אחרי שנקרע ממנה המכסה. לא היו לו הרבה ממתקים, כי רוב הילדים קנו מחיים "השני", חיים צצשווילי, הגרוזיני בקצה השני של הרחוב. בקיוסק של צצשווילי היה מבחר יותר גדול, והוא גם היה מבנה חזק מבטון, עם ציפוי יפה של חתיכות שיש והיה שם אפילו ספסל קטן ליד, שאפשר לשבת עליו כשמלקקים ארטיק. אצל חיים צצשווילי לא פחדת שכשיוציא לך סוכרייה מן הצנצנת היא תתלכלך בחוט הרוק, שנטף קבוע מהפה של חיים העקום. בכלל רוב הילדים די נגעלו לקנות בקיוסק של חיים העקום, עד שהוא התלונן אצל נחמה הרכלנית, "המודיעין" של השכונה, והיא יעצה לו לנקות קודם את הידיים עם מגבת. גם זה לא עזר, על כל מסטיק עגול שחיים היה מוכר, צצשווילי היה מוכר עשרים.

הבזוקות עמדו הכי קרוב לחלון הקיוסק, שהיה צריך פח קטן, קצת יותר גדול מפעמיים קבר. חיים היה יושב על כסא כך שכשעמדת כילד ליד החלון ראית רק את הקרחת, המשקפיים וחוט הרוק, שנוגב מדי פעם במגבת. רב הזמן היה מנמנם בישיבה ואם באת לקנות והיית מעיר אותו בקריאות "חיים חיים", הוא היה מיד מושיט יד לרצפת הצריף, שם אגר אצטרובלים לזרוק על הילדים המציקים.

בהתחלה, כל פעם שקבלתי עשר אגורות הייתי נתקעת בפתח הבית, צצשוילי או פליגלמן? בסוף תמיד קניתי בזוקות מחיים העקום, אף פעם לא מסטיק עגול או ריגליס, כי זה היה בלי עטיפה. גם כשכל ילדי השכונה עשו מסיבת ממתקים ליד הספסל של צצשוילי, הייתי חומקת בשקט לתוך החבורה עם המסטיק של חיים פליגלמן. כל השואה שלו עם השורה והכדורים אחד אחד עמדה לפני בפתח הבית, הולכה אותי כמו אסירה לקיוסק המצ'וקמק שלו. נחמה "מודיעין" היתה קורצת לי, תמיד תפסה אותי על חם בדרך לחיים. גם כשניסיתי לחמוק ממנה, כדי שלא תשאל אותי אחר כך, "נו מיידלה...מה שלום חיים?", זה לא עזר. האישה הזו כל החיים משקה את הגינה, לבלוש טוב טוב מה קורה בשכונה. כשהילדים היו תופסים אותי עם מסטיק מפליגלמן הם היו קוראים אחרי:

"לבנה לבנה

שכל של חתולה

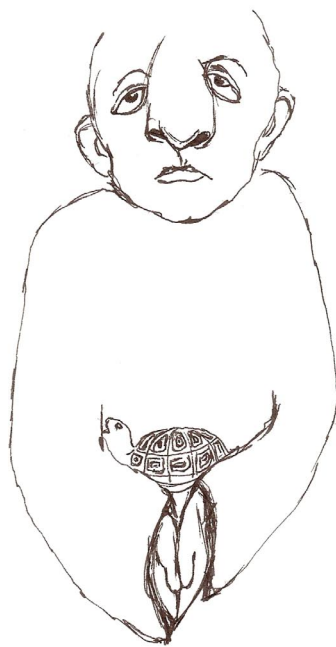
אצל חיים העקום

היא קונה בזוקה"

בסוף כל העניין הזה עם החתולה התחיל להשפיע עלי, החלטתי להראות לילדים שזה לא כזאת חוכמה וגם אני יכולה לעשות צחוק מחיים העקום. אחרי שכולם עמדו מספיק רחוק משדה הראייה של חיים, אבל מספיק קרוב כדי לראות איך אני חומקת מתחת לחלון הקיוסק, הלכתי על ארבע ונעמדתי על שתיים בעמידת צפרדע. כפופה ולא נראית הייתי בדיוק מתחת לקופסת הקרטון של הבזוקות. ניצלתי את התנומה של חיים כדי להגניב יד אחת לעבר הבזוקות ולהוריד ממנה שורה אחת בשביל כל השכונה. בדיוק אז חיים התעורר, תפס את כף היד שלי עם היד הטובה ומשך חזק חזק עד שנאלצתי להתרומם. חיים ראה אותי ושחרר את היד, סגר את הקיוסק וקרטע עם המקל שלו ישר לבית שלי. אצל אמא שלי הוא התלונן על מה התכוונתי לעשות, "בגיל 21 יצאתי מהבור של כולם ונגמרו החיים, אין אישה, אין ילדים, אין עתיד, למה ילדים נאצים לא נותנים שקט וקצת פרנסה עד שהולך לבור שלי לבד". אמא שלי כעסה, למרות שהיתה מהשכנות שתמיד אמרו, שבמקרים מסוימים חבל שהיטלר לא גמר את העבודה והשאיר חיים כאלה בשביל לסבול פעמיים עד שמגיעים לבור. נחמה "מודיעין" היתה מהקבוצה השנייה, שתמיד התחננו לילדים שיקנו מחיים כדי לא לתת להיטלר לנצח פעמיים.

כשהגעתי הביתה אמא שלי חיממה סכין על הגז ובקשה שאכין את "היד שגנבה", לסמן בשביל העתיד מה אסור לעשות. בגלל הצרחות שלי אחותי הגדולה יצאה מהחדר, סגרה לאמא שלי את הגז ואמרה שהספיק לנו היטלר אחד בעולם, לא

צריך שניים, היא נתנה לי סטירה ושלחה אותי לבקש סליחה מחיים. הבטחתי לחיים, אחרי שבקשתי ממנו קודם לנגב במגבת, שאחרי החופש שבוע שהוא לוקח בסוף הקיץ, תחכה לו הפתעה יפה יפה. כל הקיץ אספנו בשכונה את כל ה"עתידות" החדשות שזרקו בקיוסק של צצשווילי וגם הבאנו מהבית את כל ה"אוספים". כשהגיע החופש של חיים והקיוסק היה סגור, קניתי דבק פלסטיק ופיקדתי על המבצע. ציפינו בעתידות את הקיוסק של חיים יפה יפה, בשורות ישרות כמו סרגל, שבע מטר מרובע. מעל העטיפות, הבעל של נחמה "מודיעין" צבע בלכה מבריקה. מאותו קיץ כל האנשים שהיו עוצרים בשביל לקרוא היו קונים מלא בזקות. גם עם הארטיקים התחיל ללכת לו. אחרי הקדיש התפזרנו כל אחד לדרכו. הפעם חיים תפס אותי בקרסול. כשהתיישבתי להפיג רגע את הכאב בכף הרגל שהתעקמה, מצאתי על אדמת הירח "הידעת" של בזוקה, כי כבר מזמן החליפו את העתידות. "הידעת מה המרחק של כדור הארץ מהירח?" היה כתוב שם. אני ידעתי, מרחק ירייה.

מיטל סעדון, 'איש עם צב', 2009, רישום עט על נייר 21/29

מיטל סעדון, 'דג הוא דג', 2009, רישום עט על נייר 21/29

פעם העזתי להעביר בו את ידי, ולא לשם הכנת תסרוקת. היה זה רגע של הרהור מהסוג של "למה זה מגיע לי..". אף פעם לא הייתי נערה מקובלת. מעולם לא התקרבת לקריטריונים של "מלכת כיתה", גבוהה, חייכנית עם שיער חלק וארוך שמגיע לישבן. מאז ומתמיד הוא היה שם, כמו צל שחור על חיי. עוד מימי הגן הרחוקים, זכור לי כאב צורם של שיני המסרק מושכות בחוזקה את שערי שמתעקש לא להסתרק. אמי ממש יצאה למלחמה נגדו בכל בוקר, בסוף היא נכנעה והניפה מטפחת לבנה, בה כיסתה את שערי. אז עוד הייתי קטנה. רק אחרי שהילדים בגן צחקו יום אחד על המטפחת, שאלתי בתום, "אמא למה את שמה לי מטפחת?" אמי הביטה אליי בעיניים חומות, מרחמות. "מחר אין מטפחת!" אמרה והסיטה מבין עיניה קצוות שיער חום, חלקלק, שהוחזר למקומו והחליק שוב לבין עיניה.

למחרת, אמי החליטה לא להילחם בשערי הסמיך. במקום לנסות לסרקו, היא טלטלה אותו בין ידיה, גלגלה ופיזרה עד אשר הניחה כי לא ניתן עוד לעשות דבר. את ההליכה באותו יום לגן, אזכור תמיד. שערי היה מפוזר לעיני כול, כל צעד שעשיתי הרגשתי שמשוהו קופצני מאוד קופץ ומשתולל מעל ראשי. ניסיתי לתפוס אותו את הליצן הזה, שמקפץ לי על הראש. בצל של דמותי על המדרכה, נוכחתי לדעת כי הליצן הוא שערי. ידי נגעה בו בחופזה, כדי לתפוס את השובב, תילי תלתלים נמעכו בתוך כף ידי. משכתי קווצת שיער, רציתי לראות במו עיני שזה הוא שמקפץ. קווצת שיער נמתחה עד מצחי ונסתיימה בין עיני ומיד כשעזבתי אותה קפצה וחזרה לתוך סבך התלתלים.

כשהגעתי לגן, נפרדתי מאמי בנשיקה ורצתי מבעד לשער. הייתי נרגשת, זו הייתה פעם ראשונה שהייתי ללא מטפחת. לא יכולתי לעצור, רגליי נשאו אותי במהירות אל הגננת, כדי להראות, להיראות ולהתפאר. אך הגננת, משראתה אותי הסיטה את מבטה והניחה ידה על פיה... אז לא הבנתי את תגובתה, אבל משנפגשתי בתגובה דומה לה ביום הראשון של כיתה א', כאשר נכנסתי באיחור לכיתה, ידעתי לזהות על מי ולמה צוחקים. לא עבר שבוע בכיתה א', והתספורת המועדפת עליי הייתה קצוץ, לחלוטין. גם בשביל אמי קצוץ היה נהדר, פחות זמן של התעכבות בבוקר... אבל כשהבטתי אל עצמי בהשתקפות בראי המקלחת, תספורת קצוץ לא הייתה התספורת המועדפת עליי. אז כבר לא הבטתי אל עצמי.

בכיתה ג', המורה הושיבה אותי בשורה האחרונה כי הייתי גבוהה. לפני ישיבה נעמה,

שגרה ברחוב שלי, ממש מולי. מקום הישיבה החדש היה בעיה לא פשוטה, אני לא הצלחתי להתרכז בשיעורים. המבט שלי הוסט לכיוון אחר, שהיה זוהר ומריח ריח שמפו. באותו יום כבר בשיעור השלישי, לא הצלחתי להתאפק והושטתי יד לעבר חוטי המשי הזוהרים. נעמה הסתובבה במהירות, מבטה היה צורם. "איכס, אל תגעני בי." צעקה. החזרתי את ידי במהירות. המורה נזפה בי קשות. מיותר לציין שכבר לא העזתי לגעת בשערם של אחרים, בכל שנות בית הספר ובטח לא בשערי שלי. התעלמתי ממנו הוא היה הבעיה שלי, אז דאגתי להסתפר הכי קצר שאפשר.

בחופש הגדול בין כיתה ז' לח' החלטתי לא להסתפר. הג'ינס שלי היו קרועים, לא לבשתי משהו שלא חווה את גזירת המספריים שלי, אז מראה השיער המשתולל והפרוע ככל שיהיה כבר לא הטריד אותי. חשבתי שאני חזקה, שיש לי אופי והתבגרותי... המחשבות האלה חזרו אלי בבומרנג, כמו סטירה מצלצלת. הילדה הכי מקובלת בשכבה, הסתובבה עם מטאטא הפוך והציגה אותו כאילו זאת אני. התיישבתי על הדשא במקום להיכנס לשיעור תנ"ך, העברתי את ידי בשערותיי, הבטתי לשמיים ולבי שאל למה? במקום תשובה, תלתלי שנמתחו מבין אצבעותיי, קפצו וחזרו לראשי כמו הבהירו לי שהם שם כדי להישאר.

כשהתגייסתי לצבא, גילו אצל אמי סרטן. המפקד שלי היה אדם משכמו ומעלה, שהבין ללבי ונתן לי להשתחרר בכדי ללוות את אמי בתהליך הכימותרפיה. ישבנו באזור ההמתנה לטיפול נוסף, אמי ואני. לאמא כבר לא נותר שיער והיא מוללה בין אצבעותיה את תלתלי החומים שקווצותיהן הזהיבו מהשמש, והגיעו לאחורי כתפיי. היא חייכה, תפסה בשערותיי והניחה אותן על ראשה. לרגע היא נראתה בריאה עם כל השיער הזה. לרגע שערי נראה כאילו הוא שיער שלה. "השיער הזה... אמרה "איזה שיער יפה". הרופא קרא בשמה, ושוב נותרתי בחדר ההמתנה לבד, בחדר הלבן והמנוכר. רק שערי העבה כיסה את כתפיי, כמו עטף אותן בחום ועודד אותי. הריח של אימא נשאר בשערי, נרדמתי.

בהלוויה של אמא, שערי כיסה את פניי, כאילו אינני ואני במקום אחר עם עצמי. רק מאוחר יותר בכיתי, ובתלתלים שהסתלסלו מראשי ניגבתי את דמעותיי.

אתי טל, דיוקן עצמי, 2008, שמן על בד 100/80

אחי טל, ללא כותרת, 2009, שמן על בד 110/80

אתי טל, ללא כותרת, 2008, שמן על בד 70/90

איתי טל, דיוקן עצמי, 2009, שמן על בד 120/90

שירה ביטון

*

זָכוֹן שֶׁל תְּשׁוּקָה זֶה הַדְּבָר הַחֲמֵקֵמֵק בְּיֹתֵר
הִיא הַשְּׁמִיעָה קוֹל
שֶׁלֹּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְמָקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ מִגִּיעַ הַקוֹל אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת.

אַחֲרֵי פְּכֻלוֹת הַכֹּל
כָּאֵן שְׁגִיבוּ
הוֹנָה -
עֲדִינִי.

לֹא, הַלִּילָה הַזֶּה לֹא הִתְזַיֵּר אֶת הַמְּלִים
רָגַשׁ הַבוֹשָׁה, מִמָּאֵן לְבַטָּא בְּמַפְרָשׁ כְּוָנוֹת מְטַפְּסִיּוֹת
לוֹ הַעֲוִנוֹ לְעִשׂוֹת זֹאת -
הִיָּבוּ מִפְּקִירִים עֲצָמָנוּ
לְאֵי הַבְּנָה.

אמיר ברזל / את כולי

נכון
מעולם לא קניתי לך
משקפי שמש או זוג עגילים,
אפילו לקולנוע
לא לקחתי אותך.

אבל
האם אי פעם הוא
הגיע אליך עירם
באמצע לילה גשום
ובשתי ידיים יציבות הגיש לך
את שפיותו עטופה בבד לבן?

חובב רשלבך / **מנעמי אשה**

מנעמי אשה
משתתים על
מקום
והצטרות.

כמו מחיאות
כפים.

חובב רשלבך / ללא כותרת

היום
גליתי

שהמחזור
נותן תזר

כוחו
במסר

בסימן

הנאחז
למרבדה הפלא
בנרקיסיות
של
הנתפס.

האם
זה
מאחר?

והתפתחות. התברור. התנהגות קוגניטיבית והתפתחות התנהגו בקבוצת גיל זו.

תוצבות בין תרופתיות: אם הינך נוטל/ת תרופה מספית, או סימית זה עתה טיפול בתרופה אחרת על-יך לזווח לרופא המטפל למנוע סיכונים או איי-עילות הנבעים מתגובות בין-תרופתיות במי לגבי תרופות מהקבוצות הבאות: תרופות המשפיעות על מעו העצבים המרכזית (כגון: תרופות להרנעה, לשינה, נגד פרקני אפילפסיה, מינרגה, אלרגיות, חולמים מרדמים לניתוחים ומש כאבים נרקוטיים), תרופות נגד דיכאון (רהגי/ לעיל) טיפול משולב עם סט נון וורט (היפריקום פרפראטום) יכול להו את הסיכון לתופעות לוואי. תכשירים המכילים טריפטנס כגון תרו למינרגה, טרמדול לכאבים, טריפטנס - חומצה אמינית המופו במזונות, תמיסות עוריי להגנה ותסופי מזון.

תופעות לוואי: בנוסף לפעילות הרצויה של התרופה, בזמן השיי בה עלולות להופיע תופעות לוואי כגון יובש בפה - מומלץ להשת ברוק מלאכותי; במיוחד יש להקפיד על היגיינת הפה לאור המופו שתתכן עליה בעששת, בחילה, כאב יתר, כאב ראש, קצוצו מ השינה.

תופעות של ציטלופרם המחיבות התייחסות מיוחדת: האטה בדופק הלב, שינוי קצוצו במצב הרוח, עושות (נדיר): הפס את הטיפול ופנה/י לרופא.

לעיתים, התופעות הקשורות למחלתך יכולות לכלול מחשבות פגיעה עצמית או מחשבות אובדניות. תופעות אלה עלולות להו בשבועות הראשונים של הטיפול התרופתי, עד אשר מושגת ספי אופטימלית של התרופה. על-יך לפנות באופן מיידי אל הרופא או ל חולים קרוב אם את/ה חווה מחשבות מעיקות במהלך תחילת הטיי בכל מקרה שבו הינך מרגישה/ת תופעות לוואי שלא צויים בעלון או אם חל שינוי בהרגשתך הכללית. על-יך להתייעץ עם הרופא מי מינון: מינון לפי הוראות הרופא בלבד.

אין לעבור על המנה המומלצת. התרופה ציטלופרם אינה מיוו לטיפול בתסוקות, ילדים ובני נוער.

יש להשתמש בתרופה זו בזמנים קצוצים כפי שנקבע על-יך הר המטפל. אם שכחת ליטול תרופה זו בזמן קצוב יש ליטול מנה כשזכורת. אך בשום אופן אין ליטול שתי מנות ביחד!

אופן השימוש: אין ללעוס/ לבלוע את התרופה עם מעט מים. אין להתייך את התרופה בפה מעבר לזמן הדרוש בבליעתה.

כיצד תוכל/י לסייע להצלחת הטיפול?

על-יך להשלים את הטיפול שהומלץ על-יך הרופא גם אם חל שי במצב בריאותך אין להפסיק הטיפול בתרופה באופן פתאומי ' התייעצות עם רופא. השפעת התרופה זכורת רק לאחר 2-4 שבני

מנע/י הרעלת/ו תרופה זו: וכל תרופה אחרת יש לשמור במקום כ מחוץ להישג ידם של ילדים ו/או תינוקות ועל-יך כך ממנע/י הרע אם נטלת מנת יתר או אם בטעות בלע ילד מן התרופה. פנה/י לחדר מיון של בית-חולים. והבא/י אריות התרופה איתך.

אין לנרס להקטא: ללא הוראה מפורשת מרופא תרופה זו נרש לטיפול במחלתך, בחולה אחר/ת היא עלולה להזיק, אל תתנ/י תרו זו לקרוביך, שכניך או מכריך.

אין ליטול תרופות בחושב/י: יש לבדוק את התווית והמנה בכל כ שהינך נוטל/ת תרופה. יש להרכיב משקפים אם הינך זקוק/ה לו

אחסנה: במקום קריר יבש

גם לפי תנאי האריזה/האחסנה המומלצים, תרופות נשמרות לזמן מוגבלת בלבד. מ לשים לב לתאריך התפוגה של התכשיר בכל מ של ספק על-יך להוועץ ברוק שסיפק לך את התרופה.

אין לאחסן תרופות שונות באותה אריזה.

מס' רישום התרופה:

רסיטל 20: 123223030900. רסיטל 40: 123233031000

יצרן: תרימה בע"מ, קבוצת מעברות

עבור אוניפארם בע"מ, ת"ד 21429, ת"א

עלון לצרכן לפי תקנות הרוקחים (תכשירים) התשמ"ז - 1986

רסיטל

טבליות

אָהָה, תַּעֲתוּעֵי מְלִים, כְּמָה הוֹחֶכֶת וּמִצְמִיתָה דְמַמַּת הַמוּסִיקָה הַנִּבְלָעַת

בְּרִסִּיטַל, קִפְסַת תְּרוּפּוֹת הַמַּפְצִיעָה דְיוֹקוֹן כְּפוֹל, רְאִישֵׁי נְסִיכָה הַפּוֹכִים שְׁהֻטְבְּעוּ בְּצֶלַם אֱלֹהִים עַל חַפְּיִסַּת קִלְפִּי, פְּנֵי עוֹלָמוּ פּוֹקֵר כְּשֶׁקִּפְּסַת הַגְּלָגֶלֶת צוֹעֶקֶת פְּתָמִי אֶפְלָה צִלְלִית מִתְפַּשֶּׁטת בְּרֵאשָׁה הַנִּבְכָּפֶל.

שימוש בתרופות השייכות לקבוצה זו (נגודי דיכאון) עלול להשפיע על מצבו הכללי של הניזקך.

אין להשתמש בתרופה אם קיימת לה רישומה לאחד ממרכיבי התרופה

לֹא, לֹא, לֹא הַתִּיעֲצָתִי עִם רוֹפֵא לְפָנֵי תַחֲלַת טְפוֹל, וְאֲנִי מִשְׁאִיר אֶת הַצִּיּוֹר עַל גִּלְגָּל הַעֵצִין מַעֲבֵר לְזִמְן הַדְּרוּשׁ לְבִלְעֵת הַתְּרוּפָה, מַעֲבֵר לְזִמְן הַדְּרוּשׁ לְנִשְׁרִית הַדְּמָעָה. אֲנִי אֲמַנֵּם סוֹבֵל מְדִי פְּעַם מְלִקוּי בְּתַפְקוּד הַלֵּב, לֹא, לֹא, זֶה הַפּוֹךְ, הוּא יוֹצֵא מִתְּדַרְיו תְּמִיד לְנִגְן רִסִּיטַל לְדִיוֹקוֹן שְׁעִינִיו נִפְקָחוּ כְּשֶׁעֲצַמְתִּי עֵינָי

המנה יארי בכפי: 18-24 אשיר בני/י 18-24

ובמבוגרים צעירים עד גיל 24 אשיר לזווח תרופות נגודות דיכאון נצפתה עליה בתופעות לוואי כגון: ניסיון התאבדות, מחשבות אובדניות ועושות. למרות זאת, הרופא שלך יכול לרשום לך תרופה זו כאשר הוא חושב שזה לטובתך. אם הרופא רשם לך את התרופה הזאת ואת/ה מעונינת לשווח איתו- כנה/י חזרה לרופא על-יך לזווח לרופא שלך אם הופיעו חלק מתופעות הלוואי שפורטו או שהן הוחמרו.

אם הינך רגיש/ה למונח כלשהו או לתרופה כלשהי, על-יך להודיע על-יך לרופא לפני נטילת התרופה.

אם הינך מסופקת בתכשיר מתחנת הריון או שהינך בהריון, אל תפסיקי את הטיפול על דעת עצמך אלא התייעצי עם הרופא. תרופה זו אינה מיועדת בדרך כלל לשימוש פלדים ומתבררים מתחת לגיל 18.

ילדים ובמבוגרים מתחת לגיל 18 אשיר לקחו תרופה זו, נצפתה עליה בתופעות לוואי כגון: ניסיון התאבדות, מחשבות אובדניות ועושות. למרות זאת, הרופא שלך יכול לרשום לך תרופה זו כאשר הוא חושב שזה לטובתך. אם הרופא רשם לך את התרופה הזאת ואת/ה מעונינת לשווח איתו- כנה/י חזרה לרופא על-יך לזווח לרופא שלך אם הופיעו חלק מתופעות הלוואי שפורטו או שהן הוחמרו.

אין לתווסף לגבי השפעות ארוכות טווח מהיבט בטוחות ביחס גדילה

אריס קובליו, רסיטל, 2009, צבעי מים על אריזת תרופות 18/15

משה יצחקי / אם כל היערות

לוריון טבליות

עלון לצרכן לפי תקנות הרוקחים (תכשירים) התשמ"ו - 1986.

תרופה זו חייבת במרשם רופא.

קרא/י בעיון את העלון עד סופו לפני השימוש בתרופה.

הרכב: כל טבליה מכילה: Lorazepam 1 mg וכ- 0.2 מ"ג נתרן.

מרכיבים בלתי פעילים: Lactose monohydrate, sodium starch glycolate, microcrystalline cellulose, magnesium stearate, carmellose sodium, silica colloidal anhydrous.

תרופה זו שייכת לקבוצת הבנזודיאזפינים, שלה תכונות מיוחדות המחייבות זהירות רבה את שפירתה את כל היערות להקפיד על מעקב רפואי צמוד עם נטילת לוריון.

ונרדמת לשנת דבים ארפה, ימוש ממושך בתרופה עלול לגרום לכך שהשפעתה תפחת

עטופה בהלת אריגי מקדשים המתבטאת ברצון עז או בצורך להמשיך בנטילת התרופה, צורך

מיבשי נהרות החיים שגורמו מבוקרת מלווה בתופעות גמילה חמורות כגון: אובדן תחושת

בעורקנה להרות, מפללת עכשו חוסר תחושה או עקצוץ בידיים או ברגליים, הקאות,

קשרשי עצים, פרחים ושיחים, רצוניות, פרכוסים, הזיות, רגישות יתר לאור, קול ומגע.

ות אלו יש לפנות לרופא מיד!

לגשם מעורר גוף ישנים. הישמר בעת ההליכה, כיוון שהתרופה פוגמת בעירנות ולעיתים

באונם תנועות הגוף ועל כן יש חשש למעידות או נפילות.

פעילות רפואית: לוריון שייך לקבוצת תרופות הנקראות בנזודיאזפינים (benzodiazepines)

את שגנדמת שנים ארכות עצבים המרכיב. לוריון משמש לטיפול במצבי חרדה ומתח.

היך בהריון. מתכנת להיכנס להריון או מיניקה.

נפקחת עכשו לפרם ולגור רגישות לאחד ממרכיבי התרופה או לתכשירים אחרים מקבוצת

חוטים למטר אניצי זהב מאריג מקדש שסכר את פיה.

מפורת ומדביקה סערה לשערה ימה (כגון אסתמה, אמפיזמה, ברוניטיס או מחלת ריאות

בטקס גרוש שדים, להחיות יעילות השתן, עיניים (כגון גלאוקומה), מחולשת שרירים חמורה,

יערות עד קדומים, מתעוררים יד רופא שיש לך אי סבילות לסוכרים מסוימים. יש להיוועץ

קשרשי שערות בהרחם יום יום שלך? הקטיביות. דיכאון, הפרעות אישיות או מחלת נפש חמורה, דום

ניחות אדמה רטבה מגשם. יבט עירנות. באשר לילדים, יש להזהירם מרכיבה על אופניים או

אין לשתות ינות או משקאות חריפים בתקופת הטיפול בתרופה. אם היך מעשן/ת, יש לדווח

אזהרות: שימוש ממושך עלול לגרום לתלות! (ראה/י לעיל). בתקופת טיפול ממושכת בתרופה

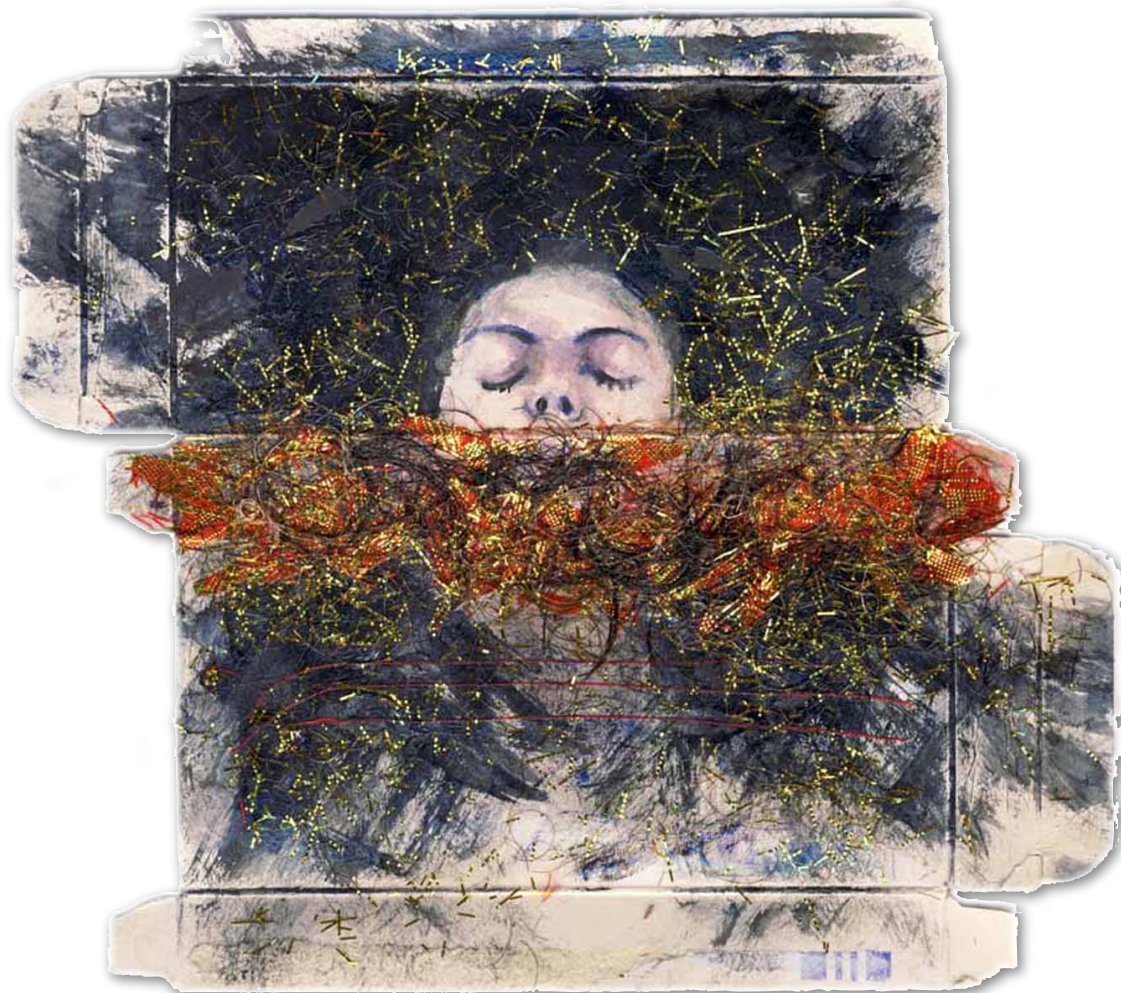
כלשהו או לתרופה כלשהי, עליך להודיע על כך לרופא לפני נטילת התרופה.

תגובות בין תרופתיות: אם היך נוטל/ת תרופה נוספת, או אם סיימת זה עתה טיפול בתרופה

אחרת עליך לדווח לרופא המטפל כדי למנוע סיכונים או אי יעילות הנבעים מתגובות בין תרופתיות,

במיוחד לגבי תרופות מהקבוצות הבאות: תרופות המשפיעות על מערכת העצבים המרכזית

המשך מעבר לדף

איריס קובליו, 2009, mamapedurilo, קולאז' עם צבעי מים על אריזת תרופות 18/15

מקלפת מעליי את החולצה ונשארת לעמוד. גם את החזייה, הוא אומר ומוציא מחט מאריזה סטרילית. מורידה את החזייה, אני ממשיכה לעמוד וכורכת זרועותיי מסביב לשדיי. הג'ינס שעוטף אותי עד לטבור דוחק החוצה רופס ומדולדל את מפל בשרי. אי אפשר בעמידה, את צריכה לשכב. רגל אחת על השרפרף ואני מתיישבת על מיטה המכוסה נייר. הוא מסתובב אלי, כפות ידיו העטופות בכפפות גומי אוחזות בכלי המתכתי החד והארוך שבעוד מספר שניות יהיה בתוכי. תשכבי. באיזה צד את רוצה את זה? הוא מצמיד צמר גפן לפיה של בקבוק והופך. שמאל, נדמה לי, שמאל. הוא מעביר את צמר הגפן על הפטמה ואומר לי לנשום. לוקח את זרועי השמאלית ומניח בצמוד לראשי. מוכנה? נשיכת שפתיים ואני מהנהנת. מלקחי מתכת מחוררים בקצם אוחזים את הפטמה והוא מתחיל בהחדרת המחט. אני עוצמת עיניי מותחת ראשי לאחור ונושמת עמוקות.

מתענגת על הכאב

הכאב שלי

הגוף שלי

בראש רצות התמונות: המוכרת הדקיקה שלא חיכתה לשמוע את המידה וקבעה שכאן אין מידות גדולות, האולטימטום – להוריד במשקל או שניפרד, ה־עוד פעם את פותחת את המקרר זה רק משעמום, האריזות הריקות שמוסתרות מאחורי המיטה שאף אחד לא רואה כי הן נזרקות מידי לילה, אצבע בגרון, משלשלים, מזרזי עיכול, מדכאי תיאבון, מעכבי תיאבון...

את רוצה לראות לפני שאני חובש?

אני נזכרת בקיומו ונעמדת מול המראה. עיגול מתכת עם אבן דמוית יהלום עוטפים את הפטמה שלי ואני מאושרת.

עכשיו הזרועות לא מכסות אותי. אני לא ממהרת להתלבש.

2.

לאחר שהתיישבתי הוא מגביה את הכיסא ועוטף אותי בבד שחור, רק הראש מבצבץ החוצה. מים ניגרים משערי דרך הגב לרצפה. בסירוקו את השיער, הוא כורע כדי שיוכל להגיע עד סופו. כמה זמן לא גזרת אותו? הרבה. אני עונה, מנסה להיזכר בפעם האחרונה שישבתי על כיסא דומה עטופה בשחור בעוד שערות ראשי נתונות לחסדיו של זה שהצבעים בשיערו עולים בהרבה על הצבעים שבארון הבגדים שלי. הוא עומד מאחורי ומדבר איתי דרך המראה. אז איך את רוצה? קצוות? זיגזגים? א־סימטרי? פונינט? וואו, יהיה לך מדהים פוני הצידה וקצוות קופצים בצדדים.

מה פתאום,
אני עוצרת אותו לפני שיבלבל אותי עם מישהי שבאמת איכפת לה איך זה ייראה,
תוריד את כל האורך! כל האורך הזה, לא חבל?
חבל על מי שמת. אני נועצת מבטי בי.
מאוכזב, הוא מיישר סנטרי מול המראה ומתחיל במלאכת הגזירה. מרים קצוות
שיער מְעֵלָה, גוזר ומעיף הצידה את השאריות. אני עוקבת אחר מסלולם לרצפה
ותוהה כמה זמן עד שיצמחו חזרה, עד שישוב שיערי לאורכו המוכר. זה בסך הכול
שיער, זה צומח, אומר לאימא כשאראה את בהלתה למראה שיערי הקצוץ.
דווקא היום? היא תשאל. דווקא היום. אענה.
השיער זה הדבר הכי יפה בך, אל תסתפרי. על זה גדלתי. אבל היום הייתי צריכה
להחזיר לעצמי את השליטה. יש דברים שניתן להחזיר.
הרצפה הופכת שחורה ואני בולעת את הדמעות. מכאן, אלך לציין חודש בלעדיו.
נתחיל בתפילה בבית ואז ניסע לבית העלמין. שם, יקבלו אותנו שורות שורות של
שיש ופרחים. מסדר הכבוד יעמוד מול עץ האלון. אנחנו נבכה ואלון ישתוק.

3.

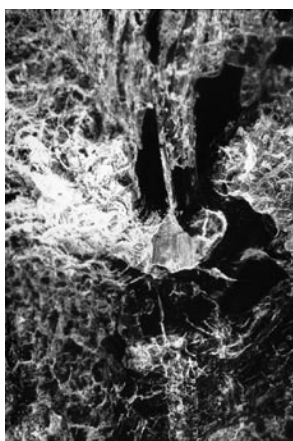
מעל לתנור המטבח אני רואה איך אט אט הופך החומר רך יותר, חלק. הערבוב
הופך קל.

עם פחית החומר בחדר האמבטיה, אני פושטת את התחתונים מול מראה
ומניחה רגל על האסלה. מפשקת. מוציאה את הסכין עם החומר הלוהט ונושפת.
כשהמפרטורה נראית לי נכונה אני מצמידה את הלהב לגופי. טעות. עדיין רותח.
בנשימות קצרות, מנסה להקל על הצריבה, מצמידה יריעת בד ומהדקת לבשר,
מחככת עם האצבעות. יודעת שצריך למשוך. ליד חיים משלה, היא מסרבת. אוויר
נכנס לריאות ואני לא משחררת. עוצמת עיניים ומחליטה שעכשיו בבת אחת.
מושכת. אבל כשמתחיל לכאוב היד מהססת, וזה כואב יותר. צריך למתוח שוב את
הבד ולתלוש מחדש. הפעם אני לא עוצרת לחשוב ועושה זאת מהיר ויעיל. שולחת
מבט אל בין הרגליים ורואה שבאזור בלי השיער יש עיגול סגול ונקודות של
דם. מורחת שוב ומתחילה מחדש. הפעולות עכשיו מכאניות ומהירות וכשהכאב
מקהה את האזור המחשבות נודדות. איך כשאגיע אליו עוד לפני שהדלת תיטרק
הרוכסן יפתח והבגדים יושלכו אל הרצפה. השולחן בפינת האוכל ישא משקלם
של שני אנשים ועל ארגז הלחם ימצא ראשי מנוחה. במיטה הוא יסובב ויעצב
אותי כרצונו. בפעם השנייה והשלישית זה יתארך, הלחות תיעלם וזה יכאב. אני
לא אבקש שיפסיק, כי כשנסיים אלך הביתה והכאב של היחד עדיף על היגון של
היות לבד.

מעבירה יד על ערוותי ומוודאת שאין כבר מה למרוט. אני נעימה. וחלקה. ורכה.
בקף ידי מתפשטת רטיבות חמימה. מקרבת ידי אל נחיריי ומריחה אותי.

חמצמצות מתוקה.

מכניסה אצבע לפה ומוצצת.

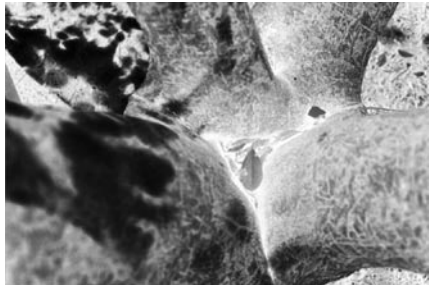
דניאל שאוב / רִכְבַּת הַרִים מְסַחֲרֶת

מאנגלית: חגי רוגני

מְרַחֵף נְמוּךְ וְאֶפֶל
מְטַשְׁטֵשׁ רֵאֵה
חוֹנֶה אֶפְקִים קוֹדְרִים
סִיבִים מְתוּחִים
שְׁלִיטָה חוֹנֶקֶת מִתְנַוֶּת
רְסוֹן מְגִבִיר אֵי בְטַחוֹן
תְּשׁוּקָה נְמוּגָה כְּאֶשֶׁר
דְּפוּסִים יִשְׁנִים חוֹזְרִים עַל
מְסָר אֵין מְלִים שֶׁל
קֶשֶׁר מִתְנַתֵּק
עַד שֶׁמֶשׁ נְאוִיר נִצְתִים
מְשַׁקֵּיטִים אֶת הַמַּחֲשֶׁבֶה
מְשִׁיבִים זְכָרוֹן מְבַהֵיק מִתְנַגֵּן
מְחִיִּים אֶת הַשָּׁמַיִם
כְּקַרְקַע שְׁחֻמָּה מְחֻדָּשׁ

פְּעָמִים שְׁאֲנִי
נִכְסַפֶּת לְהַנִּיחַ
אֶת רֵאשֵׁי עַל
כְּתַפְיָהּ, סֶלַע וְטַחֵב כְּאֶחָד,
גּוֹפֵי חוֹרֵט
אֶת עֲצָמוֹ עֲלֶיהָ
כְּמִלִּים חֲקוּקוֹת בְּחֻמָּאָה
רוֹצָה אֶת תְּחוּשֵׁת הַיָּדִים
נוֹשְׁמוֹת שְׁרִירִים וּבֶשֶׁר
פְּעָמִים אַחֲרוֹת שְׂבָהֵם אֲנִי עוֹרְגָת
לְיַדֶּיהָ הַנוֹצְתִיּוֹת
תְּרוֹת אֶת גּוֹפֵי
כּוֹתְבוֹת גְּלִי זְכָרוֹן
לְעֵתִים מְרַחֵק
כְּעֶנֶן דְּחוּס מִתְפַּשֵּׁט

דניאל שאוב, צילום

גופים מאשדים את הזרם
הרחק מכאן או כה קרוב
גופי נושם
במחשבה על עיניך
מספרות לי ספור
מלים לובשות צורה
של עליה לא נדאית,
מסתררת תלומות
מבלבלת סיבים
גדיה וגופה

חותמים את שלי
מגע מתוק
תשוקה צבעונית
טעם משיי
מבט חמים
דמיון מלביש מציאות

נצנוץ רוטט, נועז
מצית מחדש רגשות משתפים

רכבת הרים מסחררת
הלוך טורד
מערער מסלול
האם תשוב ותמריא
קצפור
משלחת להפשי עם שחר?

הרחק מכאן או כה קרוב
קשרים לא צריכים למתח
חבורים צבעוניים
להפריח מתוכם

יפית נהרי / את שאהבה נפשי

בקשתי,
ומצאתיו,
אוחז בידה,
יושב לצדה
של זו שאהבה נפשו.

את שהיה על לבי
אמרתי,
והכאיב.
גדל האבדה
היה קשה מנשא.

את שעיני המעה,
אספתי,
והקדחתי תבשיל.
את זוג היונים
הזמנתי
לערב
של
טעם וניחוח כאב מהביל.

מלים לא נבטו
רק שפתיך דברו,
לשרף סיגריה יותר קל
מלשרף את הלב.
צבע השער השתנה
משוקולד לרבת חלב,
אולי זה יותר מתוק.
שלוש פפיות סקר
שמה בכוס תה,
לשבר את מרידות הנתיים.
לפגי שהלכה
נרח חייה על פגיה.

ובכל זאת
אנחנו מאמינים בכל מי שמתקרב מספיק
לגעת בפנינו, נותנים לו למשש
את התקוה הישנה שמחכה
מתחת ללבד המרפד את עפעפינו,
מצפים בחשך שיסיר
את האבק שגח על שפתותינו

וימתח את מיתרי הקול,
כמו מכונן פסנתרים.

חול מכסה לאט
את תרבות האהבות שבלבנו,
נערם מעט מעט,
מעמדם את התנים.

תלי תלים,
אנחנו מיהלים למוסיקה.

מתוך הספר אותו הגהר פעמיים

1.

האיש שקמַעט לא הִיה יושב לשלֶחן.
האשה שבקשי הגיָעה מגישה לו עגת שזיפים.
זֶה הבית שלי: טוב פֹּה. בטוח.
אמא נשענת על אבא. אבא נשען על צל.
בלילה הם פוסעים לתדרי על קצות אצבעות
בתלבשת כוֹרָנים, מושחים את רקוֹתֵי בִשְׁעוֹה.
אֲנִי מִשְׁפָּחָה מֵאִד תָּמָה.
הרצפה בוערת מתחת לרגלים.

אֲנִי מִמְיָנִים בְּקִירוֹת. פחות מאמינים בנג.
צריה לבנות אותו כל בקר מחדש. אֲנִי בּוֹנִים.
בְּאֵרוֹן הַתְּרוּפוֹת יש תַּחֲמִשֵּׁת וּבִבְנֵק שֶׁחֵד לְשׁוֹמֵר
שֶׁמְעַבִּיר אוֹתָנוּ, לִילָה-לִילָה, אֵת הַגְּבוּל.
שְׂתִיקָה היא הגֶפֶר שְׁסוֹתֵם אֵת הַפְּרָצוֹת, אוֹטֵם אֵת הַרְצָפָה.
אֲנִי שׁוֹמֵעַת מִשְׁהוּ עֵמֶק נוֹהֵם:
יָם קָיֵם מִתַּחַת לִיסוּדוֹת הַבַּיִת.

2.

הבית הִזֶּה מְלֵא אֶהְבָּה. אבא חֹזֵק וְאִמָּא יָפָה.
גֶּרְשׁוֹיִן הִיָּה יְכוּל לְכַתֵּב עֲלֵינוּ שִׁיר עָרֵשׁ.
מֶה יַעֲזֹר הַצֶּעֶר הַזֶּה
לֵאן לְהוֹלִיךְ אֵת הַצֶּעֶר הַזֶּה
אִיפֹה אוֹשִׁיב אוֹתוֹ כְּשֶׁיִּגְיַע
מֶה אֲתֵן לוֹ לֵאכֹל

מתוך הספר אותו הנהר פעמיים

א.

אָמרו לך שְׁהאַזן איבֿר רגיש וְלֵכֵן תִּשְׁאַר לזמן בְּלתי ידוע.
וּכְבֵּר יָמִים וְשְׁבוּעוֹת שְׁאַתָּה על שְׁמוֹנִים וְשֵׁשׁ שָׁנוֹת תִּיךְ
יוֹשֵׁב בְּמִטְתְּךָ בְּחֶדֶר אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, מִתְּלָקָה אוֹנְקוֹלוֹגִית, גְּבָרִים,
בְּבֵית חוֹלִים שְׁקֵדוֹשִׁים מְצֻטָּרִים קִירוֹתָיו וּנְזִירוֹת כְּמֵהוֹת אֶל הַצְּלוּב
גּוֹפֵךְ הַנְּסִיכִי רְצוּעַ בְּמֵדֵי חוֹלִים בְּלתי תוֹאֲמִים
אֲזַנְךָ נְפוּחָה וּמְדַמָּמֶת, מְשׁוּחָה בְּתְרוּפָה לְבִנָּה אוֹתָה
הַבִּיאָה לך נְטֻשָׁה הִיפָּה, נִינְתוּ שֶׁל סְרָגִי שְׁכַנְךָ לְחֶדֶר, הַכּוֹבֵשׁ כְּאַבִּי פְּנִיו הַמְּגִדְלִים בְּשִׁירִים
אוֹתָם הִבִּיא מְשֻׁדוֹת הַפְּשֻׁתָן הַכָּחַל.
פְּנִיךָ מְאִירוֹת כְּשֶׁאַתָּה מְמַשִּׁיךְ לְטֶעֶן בְּתַקוּף שׁ"מִלִּים הֵן קַרְקָס"
וְהֵרִי אֶתָּה יוֹדֵעַ זֹאת, מְאֹז,
מְאֹז גְּלוּתְךָ נִקְטָפָה.

ב.

הם קשרו ידיו לשוב על כס גלגלים
לאחר שנסה לקרע בגדיו מעל גופו
חתול מכסה ערנותו
ידיו נלפתות נהרות שועטים בעורקיו
זועק מאימת הנמלים הרוחשות על הקירות
קרבות לרגליו הבועטות
הוא לא הפיר בי מספיגה זויות פיו הקוצף
כפות ידי קהו למגע עורו
התמלאו אימת עבר
פנים מבעות נשקפו בזכוכית הפכה
צרות וצקה
אלמת

ג.

על מה אתה חולם
לאן אתה שוקע
בשהסם מחלחל לורידך
הריקים בגופך הרפוי
במטה לא לך
עורך הצהב מלבין
לאור הנאון פיה הפעור
מתניבש בבקשו מעט תמצן
גופך הקר מטלטל
עיניך הנפקחות תוהות סביבן
לשוב אינך

אורה לוטן / להיפרד

לְהִפָּרֵד
זֶה לְמוֹת מְעַט
לְמוֹת
זֶה לְהִפָּרֵד מְעַט

לוֹ אֲדַע לְזֶרֶם
לְכֹאן וּלְכֹאן
שִׁיתְרוּ מִמְּנִי
חַיִּים
אַתְרֵי הַפְּרִידוֹת
אַתְרֵי הַמָּתִים

רינה בן-שחר / אמא, מילים על מות

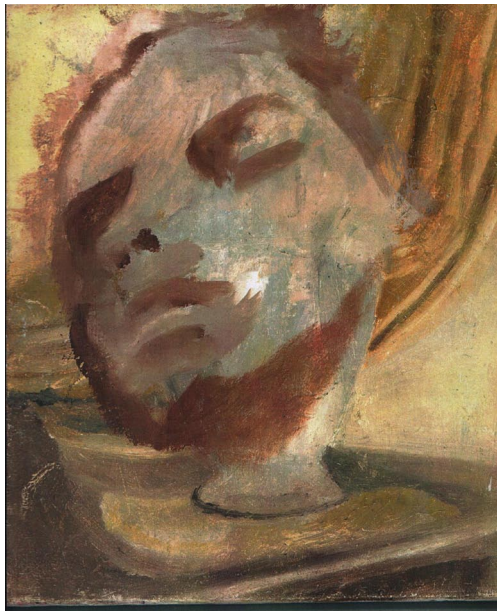
פְּנִים חֲשׂוּפִים
לְלֹא אִפּוּר
עֵינַיִם שְׁחֹרוֹת
חוֹדְרוֹת
אֲמַת נֹקֶכֶת
לְלֹא וְתוֹר
מְלִים עַל מוֹת.

שׁוֹחֶרֶת שְׁלֵמוֹת
אֲמֵא
שׁוֹלְחַת בְּנוֹתֶיהָ
קְדִימָה
צָדֵק צָדֵק תִּרְדֶּף
סוּף.

עוֹלָה מֵאֶרֶץ סוּף
לְאֶרֶץ מְדַבֵּר וְסֹלֵעַ
שֶׁל אֶבֶן יְרוּשָׁלַיִם קִשָּׁה
מְחֹזֶקֶה בְּתֵלֶאָה
בְּאֲמוּנָה.
אֵינְנָה.

וּבסוּף
כְּבֵר לֹא מְחֹזֶקֶה
רַק שְׁתֵּי עֵינַיִם קִטְנוֹת
עֲרוֹת לֹא עֲרוֹת
חוֹדְרוֹת
אֶל אֲבֵדָה לֹא גִדַע.

זְכָרְךָ חֲצוּב בְּסֹלֵעַ
אֲמֵן סְלָה.

נארימון עומרי, ללא כותרת, 2003, שמן על בד 35/30

נארימון עומרי, מתוך סדרת "בתוך הבית", 2008, שמן על בד 70/40

1.ה. אודן / הדלת

מתוך מסע החיפוש

מאנגלית: יעל גלוברמן

בפתחה עוברים עתידו של העני
תלנים, תידות גורל, צוי החק,
הוד מלכותה במצב רות קדורני
או שוטה סמוק-אף השם שוטים לצחוק.

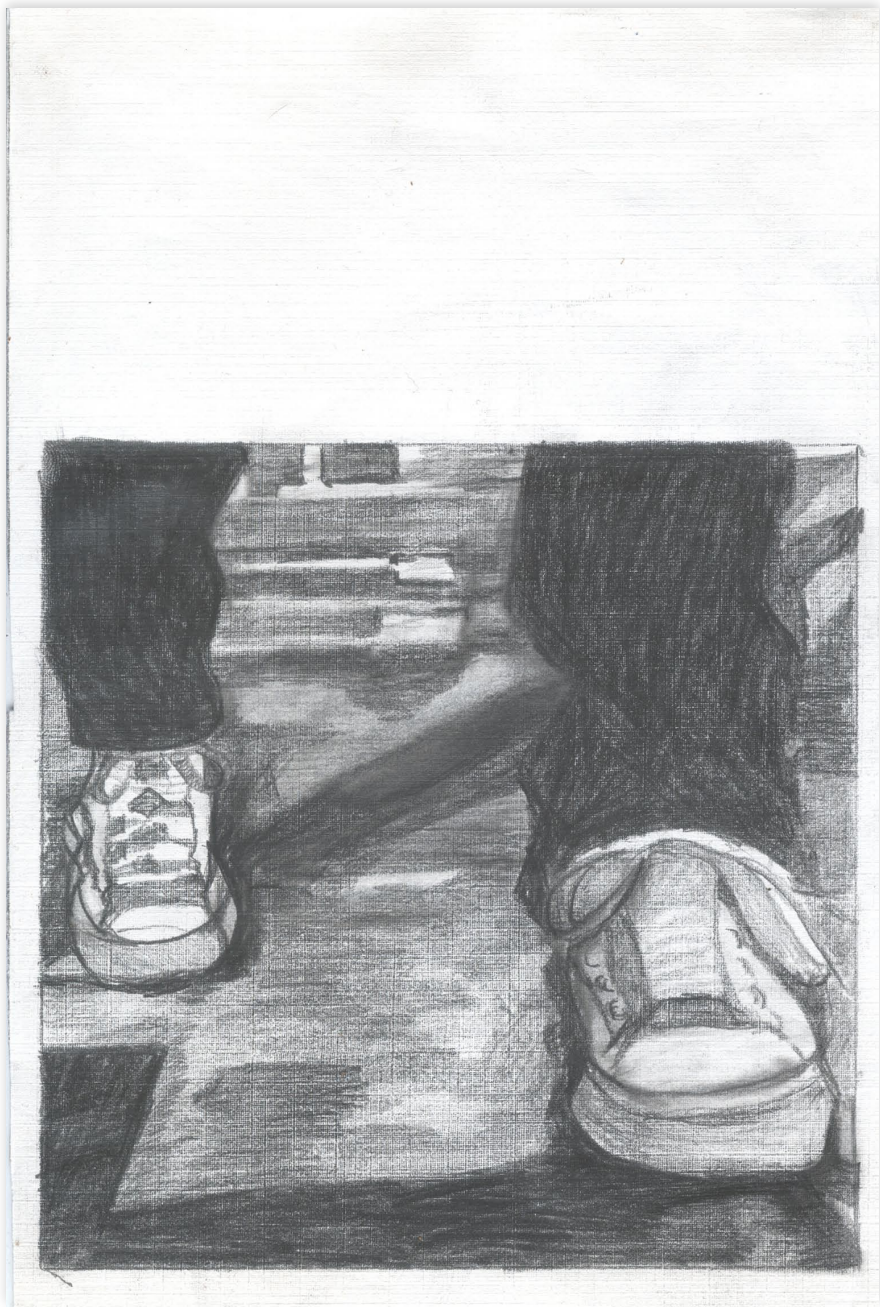
עם ערב הדגולים מחפשים בה בהסתר
קרעי אתמול אשר הכניסה בשוגג,
אלמנה שעל פניה חיוך של מסיוגר,
נחשול הקצף סביב הלע השואג.

נערם נגדה את כל שבנו, עת נפחד,
ונהלם על לוחותיה עת נמות;
פעם, במקרה, רק בעצם הפתחה

לאלים ענקית הראתה ארץ פלאות
שצפתה באור השמש - ואזי, פשוט
בהיותה קטנה מדי, גרמה לה לדמעות.

אפרת לוין, ללא כותרת, 2005, שמן על בד 35/25

אפרת לוין, בהליכה, 2008, עפרון על נייר 14/21.5

אפרת לוין, בהליכה, 2008, עפרון על נייר 14/21.5

הסדנת לכתובת שירה

יעל גלזברמן / מבוא

השנה היתה סדנת הכתיבה חיונית ודינאמית במיוחד. המשתתפים הגיעו מתוך צמא לא רק לכתוב, אלא גם לגלות טקסטים שיעשירו את עולמם, אם כאלה של משוררים ידועים יותר וידועים פחות, שהבאתי לשם הדגמת עקרונות, טכניקות שיטות ואף "טכסיסי" תיבה ואם של חבריהם. הדבר היה ניכר באופן ההתנהלות של הסדנה: הסקרנות, הקשב וההיענות היו עמוקים בצורה מרשימה. המשוב הפך לכלי אמיתי של התפתחות, הן לגבי הכותב והן לגבי המגיבים. השיח התפתח במידה כזאת שעם המעבר לסמסטר שני העברנו מהלך, והתחלנו גם לערוך בכיתה – התנסות ששמורה בדרך כלל לסדנת מתקדמים.

הסדנה היא סדנת מתחילים. המטרה העיקרית שהצבתי בפני הסטודנטים היתה להגיע לכתובה מודעת. כלומר – יחס ענייני לכתובה: מלאכת השירה כאמנות ולא כהתבטאות ריגשית, ואז – כאומנות ולא רק אמנות. התחלנו, אם כן, כבכל שנה, מהקניית מספר כלים בסיסיים ומספר עקרונות יסוד כדי לדבר באותה השפה. למשל, ניסינו לבדוק: מה הופך שיר לשיר? ודאי שלא תחביר מסולסל ומלים גבוהות. כפי שאמר ז'אן קוקטו: "משורר אמיתי אינו טורח להיות פואטי ממש כפי שהגנן לא מבשם את הורדים שלו." למדנו לזהות קלישות-לשוניות ולהמנע מהן, או להשתמש בהן אך ורק במודע, כלומר – להאמין" להן ולפתח אותן לכלל אמירה חדשה, שתהיה מפתיעה הן מבחינת הרעיון והן מבחינת הניסוח. הדבר הוביל להבנה שגם אם השיר "מומצא" ואיננו מספר על ארוע או רגש שנחווה במציאות, הכתיבה צריכה להיות נאמנה לאמת – זו של השיר. אני מתפתה לצטט פה את המשוררת האמריקאית מריאן מור, שכתבה: "שירה היא האמנות של יצירת גנים דימיוניים שיש בהם קרפדות אמיתיות..." עבדנו על אינטגרליות ורצף של רעיון ושל מישלב לשון, ולמדנו לבדוק דימוי ממש כפי שמכונאי בודק את כל חלקיו של מנוע. תרגלנו את החוק הפואטי "אל תסביר, תראה" וניסינו ליישמו ביצירת תמונות מילוליות בשיר, הן באמצעות דימוי ומטאפורה והן בעזרת השימוש בפרטים קונקרטיים. באמצעות פירוק והרכבה של שירים נבחרים ניסינו להתחקות אחר תהליכי הכתיבה וללמוד מהם לא רק "למה התכוון המשורר" כי אם "איך עשה את זה."

אבל הדבר היפה ביותר בסדנה של שנה זו היה העניין שגילו הסטודנטים בשירה שכתבו חבריהם והסקרנות וההתלהבות שבה הסתערו על כל טקסט שהצגתי בפניהם. שכן שירה לא נכתבת בחלל ריק: השיר הוא תמיד סוג של דיאלוג – עם העולם, ועם טקסטים שכתבו אחרים.

הנה כאן, כשבחויץ כבד החשיך
ונראתה כמו עוד יום שדעה לאטו
מתפשטת דממה, מתפשטת פנה
להחזיק בה שוב.
לגמץ דפיה בעינים פקוחות,
לצלל אל מה שמעבר,
אל המפרך לא לי.
להתמכר לזמן שלו
שכאלו מחק את שלי.
והנה אני, עוד רגע דק,
דמומה בפנה יושבת,
אה עיני כבודות מעמס היום
מכבות לי אור אחרון.

נִיר וִיֵס / מַסְעוֹת יִלְדוּתִי

יְלָדוּתִי הִיְתָה סְפִינָה שָׂרַק כְּאִלוֹ שֶׁטָה.
מְשׁוּטֵי גְמוּעִים בְּחֹלוֹת הַזְּמַן,
כְּבָדִים בְּיָדֵים שֶׁל יָלֵד.
כַּמָּה רְצִיתִי לְהַפְלִיג,
נִסְחַף בְּדַמְיוֹנִי אֶל הַמְּרֻחָק,
דְּמַעוֹתַי גָּלִים שֶׁל חֵלוֹם.

סְפִינָתִי, קָרוֹן שֶׁמֶשׁ גְּעֻלָּמַת
בֵּין אֵי עֲנָנִים וְעֲצֵי כּוֹכָב,
מִתְעַמְעֶמֶת עִם הַשָּׁנִים.
כְּבָר אֵינֶנִּי יָלֵד -
הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבִּי,
הַמְּשׁוּטֵים פּוֹעֲמִים עַל כְּתָפֵי,
סְפִינָתִי מוֹכֵנָה לְהַפְלָגָה.

נִיר וַיִּיס / צֶל יֵרַח

פָּנָיו מִסְתִּירֹת אֶת הַשָּׁמֶשׁ,
וְאוֹרָה נֶעְלָם מִפָּנָיו.
טוֹב אִירוֹ שֶׁל גֶּרֶם מֵאֵמֶשׁ,
כִּי עוֹדְנֵנו אֹחֲזוֹ בְּאַתְרוֹן צָעֲדִי.
עוֹד צֶלוֹ מִסְתַּתֵּר בְּמַגְבֵּעַת -
בְּמִקּוֹם בוֹ הַשָּׁמֶשׁ אֵינְנָה נוֹגַעַת
עוֹמֵד אִישׁ וּפָנָיו מֵאִירוֹת.

אליוט ג'ייקובס, דיוקן עצמי, 2008

אליוט ג'ייקובס, 2008, The Jacobs

קָל כָּהֵן קָטָן.
הכל מצטמצם לנקדה אחת,
נקדת המבט.
הרות סוחפת אותי -
כאן ועכשיו
רק אני ואלהים מביטים אל העולם
מאותה נקדה.
ברות - אני שומע את הפתוי,
באמונה - נאחז בְּאוֹר,
מתקרב אל הארץ המבטחת
כמו אז, בפעם הראשונה.

אור בזהק ממרפסת השכנה
נשבר יפה בתריס חלוננו הצפוף
ומניח נקודות של זמר
בחשך.
אחת על ארון הבגדים השמאלי,
שלה,
שניה על גרבה הסגלה הזרקה
בחפזון ליד הקלת,
השלישית על אפה,
בין עיניה העצומות.
אני רואה את האור
שנוגע רק בה,
ומקשיב בעדינות להבהוב נשימותיה,
סורק באפלה
אחר נקדת אור
אחרת.

מיכל גלב / הצורף

קמו דבורה לפרחו
של עץ התפוז
אני מפזרת את האבקנים,
נותנת ולקחת
לה ומנה.
מפרח לפרח יותר
טועמת מצופה.
אני רוצה אותך
מתכה לי
בפרדס המרית אהבה,
מרפרפת בין עלים לבנים
לדעת אותך,
לדעת אותי.

מורן כחלון, מתוך סדרת 'לטוות זהב מקש', מגזרת נייר, 2008

מורן כחלון? עברו? אלבו?, לטוות זהב מקש, מגזרת נייר, 2008

בת אל לוי / כוכבים פורחים

כוכבים בחוץ
על מסך ירק־עד.
באן, במרחק אצבע:
גדולים מאי פעם,
נרדים,
ריחניים פתאום.

רעד במסך,
על זנב השביט צפור קטנה.
הכוכב לא נופל,
רק קוד קנה.

שורותיו הן חוטי חשמל עליהם נוחתות צפרים עיפות.
בכוחות אחרונים דואות באויר סמיה בראשי,
חוצות סבך נסוהים.
דפיו נפתחים בערגה,
מרששים ברוח לתפסן.

יורדת ממרומי מחשבתי עם עט ביד
להגית רגלי צפור על שורות סדורות,
להאזו בחוטי חשמל, או טלפון
הפרושים ישרים בשמים,
להדק גופי התשוש אל המנחת המכר.

צפרים מתנקזות מתוך ראשי
רגליהן מתהדקות על שורות ישרות.

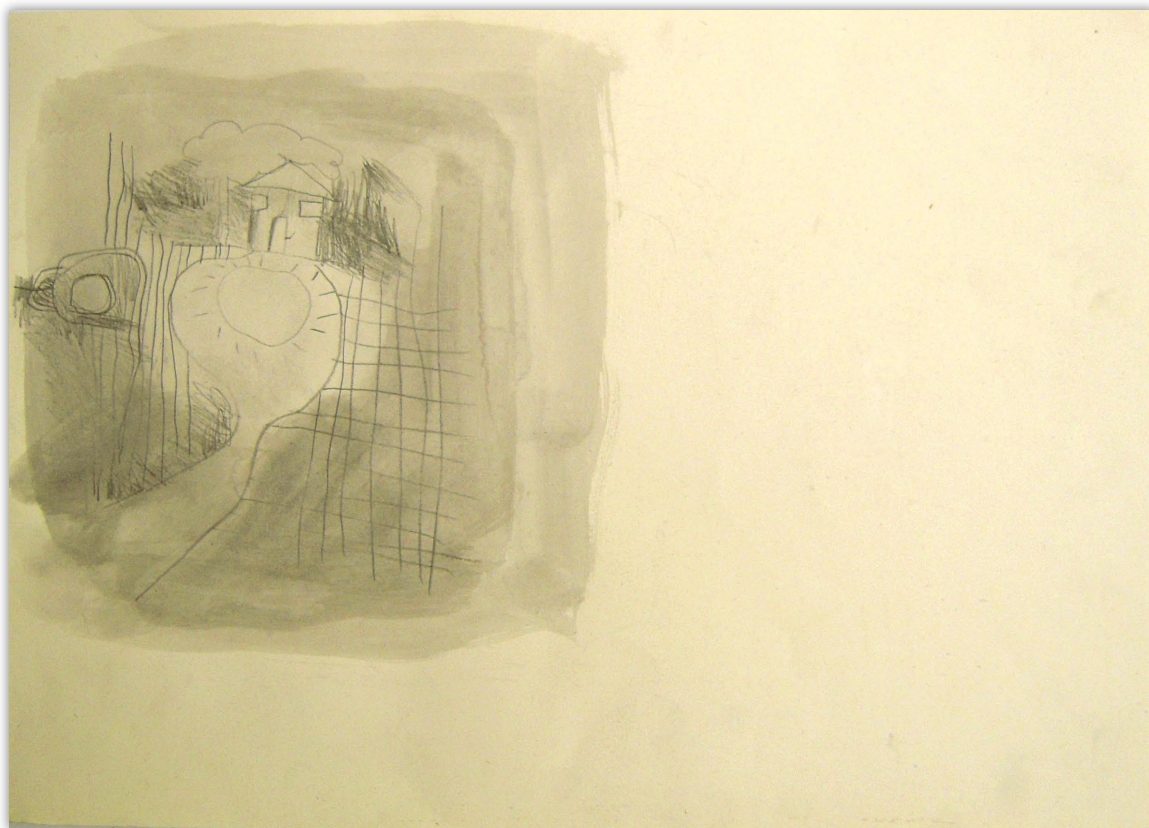
שירה דוד / רגע להקפאה

קר לי מאוד. הנוף לרגלי
כרשת פרושה.
אני מוכנה לקראתה.
הרות רועדת בפני
מבטי מתמסר לגבהים.
שפתים הדוקות על אגרוף,
גוף כבד,
שרירים רפויים.

אבני הצוק הממחרות אחרי
עוד? בלמו בדממה,
כבר מחר
יקבע עליהן טחב חדש.

יסמין שלן, חמורים, עפרון וצבע מים על נייר, 2008

יסמין שלן, בית, עפרון וצבע מים על נייר, 2008

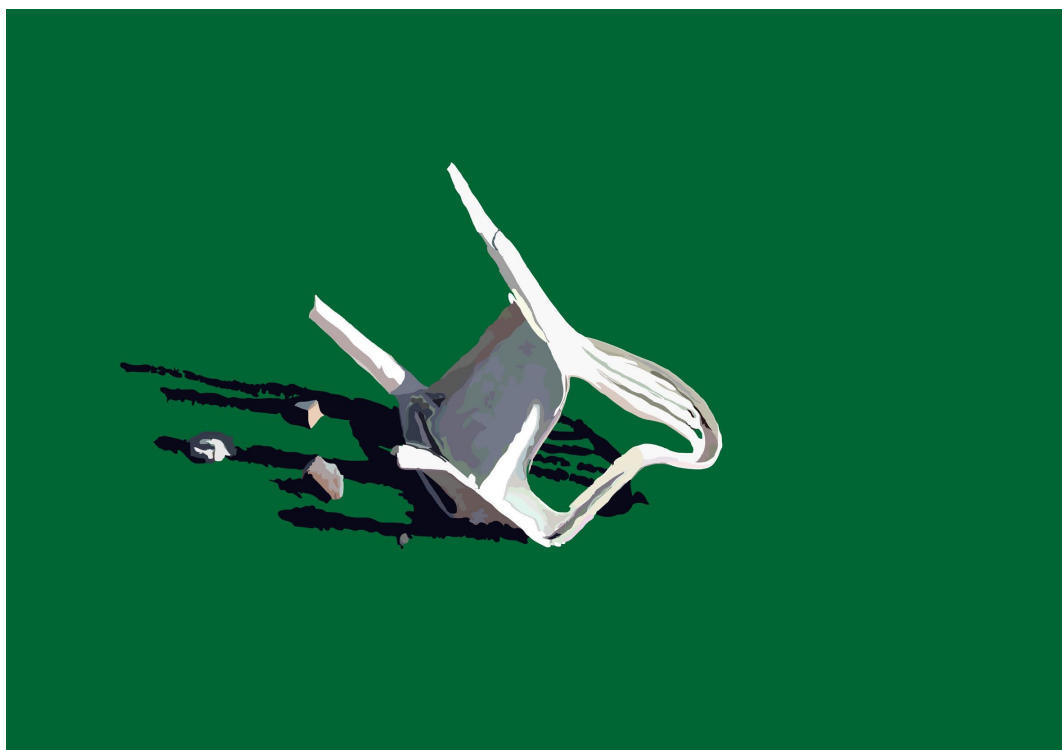
לבי נתון לאחר,
מסתופף בארץ זרה.
אני שולחת את נשימותי רחוק,
אולי דמיוני יצילני.

אני שואפת אלי את כל סודותי,
אלה שרציתי לספר.
אני חיה לצד עץ זר ומגנך
ולבי קשור בנפשו של אחר.

אולי אשאר אתך בגופי, בחיי,
אך דבר לא יעקר את תשוקתי
ולא ירגיע את הרטט העובר בי:
גם בשאתה הולך,
גם בשאתה חוזר,
דמי זועק בי את שמו של האחר.

רונית סעדון / על הזהירות

אני צמאה כל כה.
הנוף מנצנץ לרגלי
כמו כוס שבורה לרסיסים.
יורדת ברגלים יחפות, נפצעת בכל אבן
וממשיכה ללכת.
אני מחפשת דרך.
בשתי ידי אוחזת שקיות מים גדולות,
שומרת.
מאז חלפו שנים רבות -
אף שהדרך נשכחה
הזהירות לא.

ניצן תמיר, 'ללא כותרת' מתוך סדרת 'פינת ציור', 2007, הדפסת צבע

ניצן תמיר, 'ללא כותרת' מתוך סדרת 'פינת ציור', 2007, הדפסת צבע

זה יואב.

לפני שלושה חודשים היה לו יומולדת והיום הוא כבר בן חמש ורבע. יואב גר בעיר קטנה בגליל ביחד עם אמא יעל, אבא עמוס ואחותו הגדולה נועה שהולכת לכיתה ב'. מהבית של יואב רואים הר וחורש ופרחים. ומה שלא רואים מהבית של יואב, יואב חולם בעצמו.

כל בוקר יואב הולך לגן "מרגנית" ואחר הצהריים הוא אוהב לשחק כדורגל על הדשא עם הילדים מהשכונה, לבקר את עידו, החבר הכי טוב שלו, בחורף הוא אוהב שוקו חם ובקיץ לאכול אבטיח קר, ולפני השינה הוא הכי אוהב שאבא מקריא לו סיפורים.

בבוקר יום ראשון אמא נכנסה לחדר של יואב, פתחה את התריס ונתנה לאור השמש החמים להיכנס פנימה ולהעיר את יואב.

"בוקר טוב יואבי" אמרה אמא.

יואב מצמץ ופקח את עיניו ומיד שב ועצם אותן. "רגע אמא, אני חולם עוד קצת" אמר והתיישב על המיטה כשעיניו עדיין עצומות.

"על מה אתה חולם? משהו נחמד?" שאלה אמא.

"חלמתי שאני בגן ובחצר מתחת לעץ החרוב יש שתי פרות ואחת מהן שאלה אותי אם אני רוצה שוקו."

"זה באמת חלום נחמד מאוד," אמרה אמא. "הפרות האלו שהתגנבו לך לחלום הן ודאי הפרות מהרפת בקיבוץ של סבא וסבתא."

"אלו שראינו אתמול?" שאל יואב.

"בדיוק," אמרה אמא. "לפעמים מופיעים בחלומות שלנו דברים שראינו במשך היום."

בבוקר יום שני כשאמא נגשה אל המיטה של יואב כדי להעיר אותו ללכת לגן היא ראתה על פניו מבט עצוב ומעט מוטרד.

"בוקר טוב יואבי" אמרה אמא ונשקה ללחיו, "נדמה לי שהיום החלום לא מוצא חן בעיניך, חלמת חלום רע?"

יואב שפשף את עיניו, סילק את שרידי החלום ואמר: "חלמתי שכל הילדים בגן צוחקים עלי ואף אחד לא רוצה לשחק איתי. אפילו עידו, החבר הכי טוב שלי."

אמא התיישבה על המיטה ליד יואב וליטפה את ראשו. "זה באמת חלום לא נעים," אמרה. "לפעמים אנחנו חולמים על דברים שמפחידים אותנו, דברים שאנחנו לא

רוצים שיקרו, אבל באמת אין לך מה לדאוג, זה רק חלום,"

בבוקר יום שלישי כשאמא נכסה לחדר, מצאה את יואב ער מחפש משהו מתחת לכרית. "הלילה לא חלמתי על שום דבר" אמר לאמא מאוכזב. "בכל לילה אנחנו חולמים", הסבירה אמא, "אבל לא תמיד אנחנו זוכרים את החלומות שלנו".

בבוקר יום רביעי אמר יואב לאמא שהוא זוכר שהוא חלם משהו, אבל לא מצליח להיזכר מה היה בחלום. "אבל אני בטוח שזה היה חלום נחמד, כי לא רציתי להתעורר".

בבוקר יום חמישי יואב לא רצה לקום לגן. הוא עשה את עצמו ישן גם אחרי שאמא ברכה אותו בבוקר טוב ופתחה את התריס ואור השמש הציף את החדר. אחרי שאמא דגדה אותו באף הוא פקח את עיניו ואמר: "חלמתי שהיום את מוותרת לי ושאיני לא הולך לגן. ובמקום זה אנחנו נוסעים לים וגם אבא ונועה באים ואנחנו עושים פיקניק ואוכלים גלידה. ואז אנחנו מוצאים גור כלבים קטן ולוקחים אותו אתנו ואני מציע שיקראו לו טוטו וכולם חושבים שזה שם מצוין." "חלום מאוד יפה", אמרה אמא. "פיקניק זה כיף, ואני יודעת כמה היית רוצה לאמץ כלבלב, לפעמים אנחנו חולמים על דברים שהיינו מאוד רוצים שיקרו לנו באמת. אבל היום אתה צריך ללכת לגן, אמא ואבא הולכים לעבודה ונועה לבית הספר. אבל מחרתיים יום שבת וכולנו נוכל לנסוע לים."

בצהריים אמא אספה את יואב מהגן ואת נועה מבית הספר ושלושתם הלכו ביחד לסופר הגדול שבמרכז העיר לערוך קניות לכבוד שבת. בלילה יואב חלם שהוא מטייל עם נועה בין המדפים והם קונים כל מה שבא להם וזוללים המון שוקולד וממתקים. ביום שישי בבוקר הוא סיפר לאמא את החלום והסביר לה בעצמו: "זה בגלל שאתמול הלכנו לסופר ובגלל שאני תמיד רוצה שתקני לי ממתקים ולא תמיד את מסכימה."

בשבת אמא הניחה ליואב לישון עד שעה מאוחרת. כשלבסוף התעורר, נכנס אל המטבח מעט מנומנם. "בוקר טוב", אמרה אמא, הניחה מידה את ספל הקפה וחיבקה אותו ואבא פרע את שערו כשיואב עבר לידו. "בוקר טוב", אמר יואב. "הלילה חלמתי חלום נורא ארוך. חלמתי שאני עומד על ראש הר ומעיף עפיפון ואז פתאום יצור מוזר בצבע ירוק עם עיניים ענקיות עומד ומסתכל עלי. היצור הירוק מחזיק בידו צמר גפן מתוק ושואל אותי אם אני רוצה חתיכה. ואני אוכל וזה מתוק וטעים. ופתאום אנחנו עפים בכדור פורח, אני והיצור הירוק, מסתכלים מלמעלה על הנוף ואז אנחנו רואים שלמטה צומחות מלא פטריות ענקיות בכל מיני צבעים. ואז היצור הירוק פתאום נהיה עידו, חבר שלי מהגן, ושנינו קופצים מהכדור הפורח על ענן שעובר מתחת לכדור פורח וטסים איתו בחזרה למטה. כשהגענו למטה התחלנו לשחק כדורגל עם כדור ענקי

וגם טוטו, הכלבלב שאימצנו ביום חמישי, זוכרת אימא? היה שם והוא ונבח על השיחים. עידו ואני הלכנו לראות מה מסתתר שם, אבל היה חשוך בין השיחים ועידו קצת פחד, פתאום ראינו חללית וטוטו ואני נכנסנו אליה ביחד וראיתי שעידו נעלם ובדיוק כשרציתי להמריא אז פתאום התעוררתי. אמא, על מה את חושבת החלום הזה?"

אמא חשבה וחשבה ולבסוף אמרה: "אני לא יודעת יואב. לפעמים החלומות נעימים, לפעמים מפחידים או מוזרים ולא תמיד אפשר לדעת מה הפירוש שלהם.

ולפעמים רק מי שחולם אותם בעצמו יכול להבין אותם."

יואב ישב מהורהר ולבסוף אמר: "נראה לי שבחלום הזה יש הכל, גם ממתקים שאני אוהב, גם כדורגל שאני אוהב לשחק עם עידו וגם חלליות, גם על זה שנורא הייתי רוצה לדעת לעוף, וגם שיהיה לנו כלב, את יודעת כמה שאני רוצה לגדל כלב וגם על זה שאני קצת מפחד מהחושך, אבל רק קצת, וגם זה היה בחלום"

"ומה אומרות הפטריות? והיצור הירוק?" שאל אבא.

"אני לא יודע", אמר יואב. "על זה אני עוד צריך לחשוב. אבל עכשיו נלך לים, אמא הבטיחה."

"אין שום בעיה", אמרה אמא. "חיכינו רק לך, שתספיק את כל החלום. לך תלבש בגד ים."

יואב רץ לחדר וחזר לבוש בגד ים ומחזיק בידו בדלי ובכף. "ולפעמים חלומות גם מתגשמים", אמר וחיך.

ניצן תמיר, 'ללא כותרת' מתוך סדרת 'פינת ציור', 2007, הדפסת צבע

אליוט ג'יקובס, ללא כותרת, 2009, מדיה דיגיטאלית

אליוט ג'ייקובס, ללא כותרת, 2009, מדיה דיגיטאלית

*

לא קל להיות אֱלֹהִים בִּירוּשָׁלַיִם
כִּי צָרִיךָ לְהִנָּחֵר מִכָּל חוּטֵי הַתֵּיִל
מִבּוֹרוֹת תְּפֹרִים הַמְתַּפְּשִׂים חוֹתָם
וּלְזֵהוּת בְּאֵלֶיךָ לְשׁוֹנוֹת
אֶת הַמַּלְיָם סוּף וְעוֹלָם.

אִם נִמְצָא אֱלֹהִים בִּירוּשָׁלַיִם
הוּא נִדְאִי אֵינּוּ שׁוֹכֵן כָּאֵן דֶּרֶךְ קִבְעוּ.
צָרִיחִי הַכְּנִסְיוֹת דוֹקְרִים אֶת הַשָּׁמַיִם
כַּפֶּת זָהָב מִסְנֹנֶרֶת כְּאֶלְפֵי שְׁמֹשׁוֹת
וּשְׂאוֹן הַמִּתְפַּלְלִים וְסוֹחֲרִים וְנִהְגִי מוֹנִיּוֹת
נִדְאִי מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִשְׁלֹתוֹ.

אֶךְ כְּשֶׁאֲנִי מֵגִיעַ לְבַקּוֹר בִּירוּשָׁלַיִם
הוּא תְּמִיד נִמְצָא.
וְחוֹמוֹת בְּטוֹן נִבְלָעוֹת בְּנוֹפֵי הַמְדָּבָר
וּשְׂאוֹן הַמִּתְפַּלְלִים הוֹפֵךְ לְזִמִּירוֹת
וּפְעֻמוֹנֵי כְּנִסְיוֹת מְרַעֲדִים אֶת הָאָוִיר בְּרֶךְ.

נעמה לסטר / מולדת

אָבִי, מַלְכִי
לֹא אֶסְבֵּל נִפְשִׁי
הַגּוֹעֲרֵת בִּי
כְּלִיּוֹתִי בּוֹגְדָנִיּוֹת
אֶפְוֶז בְּחֲצֵרוֹת עֲטוּיָה מַסְכּוֹת

אֲחֻזָּה בִּי אֲמַת נִפְשִׁי
אֶפְפוּנֵי שׁוֹמְרֵי עִירִי
בְּחֻלְקֵי תוֹגָה עִירְמָה
וְצַעֲקָתִי הָאֲטוּמָה

בֵּיתִי, אֲשֶׁר יָדַע גְּעֻגוּעִים
וְכֹלָאֵי בְּעוֹכְרֵי
אֶל אֲדַמַּת קֶדֶשׁ
לְתַרְוֹת צְמֵאוּנֵי

שְׁבוּרָה, וּמַכַּת אֲהָבָה
אֶל נִפְשֵׁי אֲשׁוּבָה
וּבִשְׁנִית,
אֲנוּחַ בְּחִיקָה מְנוּחַת עוֹלָמִים

יואב פרנס

*

אם כל מת
אדמת קברים
נמק היא לכל איבר

בידיה, צמיגיות
כף תבחש
לבן זכר

עת כל ציץ
ירק ינבט
ברגליה העבות
תזמר היא אגחות
צל גורל כה מר

מסביבה מדושן
כל טוב
תכלה היא, תחסל
בבורה
בשור רקוב
סיר גדול היא תבשל

עת יגיעו
האורחים
שבת נזקים נכים
רחמי מתנק תקים
מעצור ברזל

יואב ברנס

*

וְכַעַת שְׁאִיפָה עֲמֻקָּה
גְרוּנֵי מִתְמַלֵּא בְּאֶבֶק
רְאשֵׁי מִנְחָה עַל רִצְפָה
עֵיֶשׁ
בֵּין אֲלֹפֵי רְאשִׁים גְּדוּמִים

חֲתָכָה הַסִּבִּין בְּרֵאשִׁית צִנְאָרֵי
וְרִגְלֵי
הֵיכֵן הֵן רִגְלֵי?

נמרוד צור, ללא כותרת, 2008, צילום

נמרוד צור, ללא כותרת, 2008, צילום

נמרוד צור, ללא כותרת, 2008, צילום

"... אדם יסודו מעפר וסופו לעפר, בנפשו יביא לחמו
משול כחרס הנשבר
קחציר יבש
וכציוץ נוקל
וכצל עובר
וכענן קלה
וכרוח נושבת
ואבק פורח
וכחלום יעוף..."
(״זנתנה תוקף״, מתוך תפילת ראש השנה ויום הכיפורים)

וכמו בכל לילה גם בלילה ההוא השינה הייתה קשה עלי.
בעיניים אדומות ושפתיים יבשות חציתי את הדשא שהפריד בין ג'וני לביני.
שנייה לפני שהסכמתי ליד לנקוש על דלת דירתו המתפוררת, שאפתי אל תוכי
כמות לא מבוטלת של אוויר דחוס ולח והתפללתי שהלילה הזה יהיה הלילה
האחרון בו אני מבקשת ממנו עזרה.
ג'וני פתח את הדלת בתחתונים אפורים ומיד התעורר בי איזה חשק לפתות אותו,
אבל הגוף היה מותש מדי והעיניים שרפו.
שנינו כבר הכרנו את הטקס היטב, ג'וני פרס ידיים לחבק את הגוף הגדול, ישבנו
לסיגריה, אספנו כמה דיסקים וטייפ נייד ובזמן שהוא התלבש אני חזרתי לדירה
שלי וחיכיתי לו עירומה מתחת לשמיכה.
והוא בא.
ג'וני הוא משהו מיוחד, אפשר לזהות את זה בצ'יק. יש לו ארבעים ושלוש צלקות
עצובות ומדויקות שפעם היו חתכים שעשה בעצמו על יד שמאל, וזה לא שהוא
רצה למות באמת, הוא פשוט רצה שיכאב לו הרבה...
אבל בכלל לא כאב.
ככה לפחות הוא אמר, אבל אני לא האמנתי בכלל (למרות שתמיד הייתי עושה
פרצוף אמין עם עיניים פעורות ואחר קוראת בהתפעלות ווואוואו).
לג'וני אין אימא, גם אבא אין ואחים מעולם לא היו לו ותמיד הוא מסביר שאין לו
צורך באיש, יש לו את עצמו ולפעמים גם זה יותר מידי.
ג'וני לא אהב אותי.
לא כמו שגבר אוהב אישה, גם לא כמו שידיד אוהב ידידה, ובכל זאת תמיד היית

יכול למצוא אותו אצלי, אוכל סלט דק שקצצתי במיוחד למענו, מבקש סיגריה כי שלו כבר מזמן נגמרו, ממיס חום בנייר כסף וממסטל אותי על החשבון, או בלילה, שוכב לצדי ובידו המצולקת מלטף את פניי, גבי ותלתלי המסוכסכים עד שאירדם.

ג'וני שר לי שירים בשפה שאף פעם לא הבנתי ובימים שהיה לו מצב רוח טוב היה מנקה לי את הבית או קונה לי כל מיני הפתעות קטנות שעשו לי מצחיק בעיניים.

לפעמים הייתי מצטערת על שג'וני לא אוהב אותי...

היו רגעים בהם הייתי מצליחה לדמיין איך אני מנשקת את ארבעים ושלוש הצלקות של ידו... ואיך כשאני מסיימת לנשק את כל ארבעים ושלוש הנשיקות להן ג'וני זקוק כל כך, החתכים הישנים נפערים ובמקום דם מתעופפים מתוכם מיליוני פרפרים צבעוניים והשחור של עיניו מבריק מרוב פליאה והורוד של שפתיו צוחק צחוק תינוקות רך ואמיתי.

בלילות ג'וני שכב לידי צמוד כל כך וכמה שהרגשתי זרה במיטה שלי, מחוברת אל העור החלק והשזוף שלו, אל העור שהיה בלתי ניתן לריצוי או פיתוי. הוא אף פעם לא היה נרדם.

לפעמים הייתי מתחננת שישיא איתי, רק קצת, אבל הוא הסכים לחלוק איתי רק רגעי הרדמות קצרים - לא יותר, לא פחות.

ג'וני הוא הגדרה לא פתורה בתשבץ של חיי, אי אפשר לפצח אותו, לא במאוזן ולא במאונך... אבל איך שהוא היה לי טוב איתו... הוא אף פעם לא כעס כשהייתי מתבלבלת וקוראת לו בשם של מאהב ישן, הוא תמיד הסכים לי לנשק אותו על השפתיים והבטן ולהזדיין עם אחרים, הוא נתן לי להרגיש יותר מחציר יבש, יותר מצל חולף בחיים האלו.

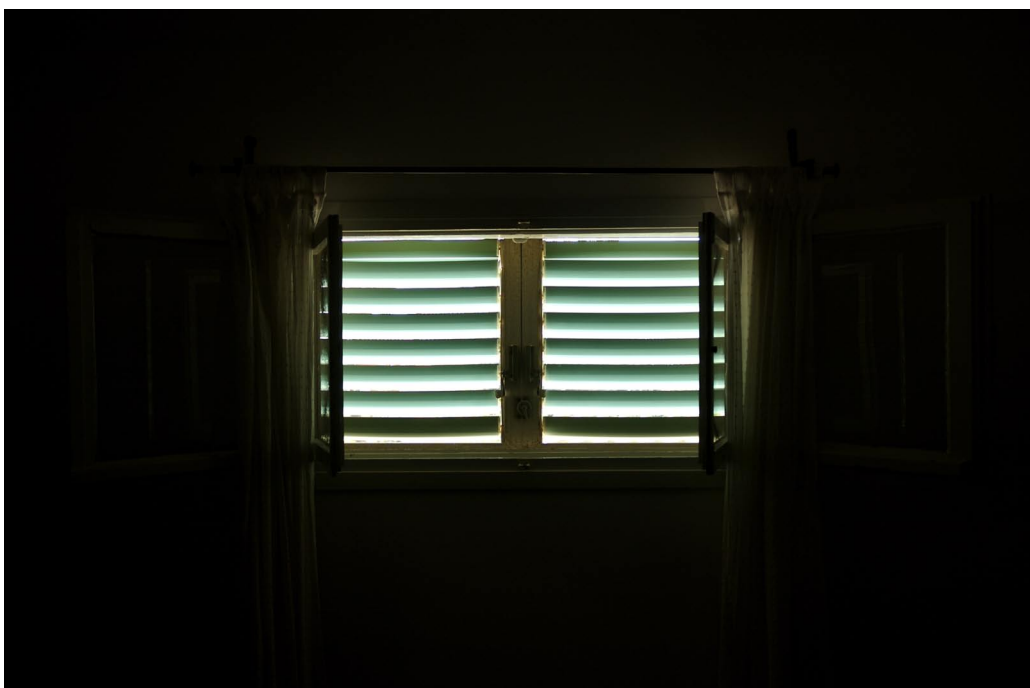
איך הוא עשה את זה?

הלוואי והייתי יודעת...

ג'וני צעיר ממני בשלוש שנים בדיוק, ובאופן מעורר התפעלות הוא אף פעם לא האמין בכוחות בהם האמנתי אני ובכל זאת נראה היה תמיד שיש איזה משהו שם למעלה ששומר עליו בקנאות לא מוסברת.

כבר כמה ימים שהדירה של ג'וני חשוכה ובלילה למעט כמה חתולי רחוב חולי ירח אין איש חוצה את הדשא שבינינו.

ג'וני נעלם מחיי במהירות זהה למהירות בה הופיע ואני מתגעגעת אליו כל כך... בלילות כשהשינה מתגרה בי במשחקי נגיעה מהוססים אני עוצמת עיניים חזק חזק וסופרת את ארבעים ושלוש הצלקות העצובות שעטרו את ידו השמאלית וחולמת איך מחר בלילה הוא ישוב וילטף את פני, גבי ותלתלי המסוכסכים. ג'וני.

נמרוד צור, ללא כותרת, 2008, צילום

קארן לוי / אם תחדל

לזכר אסף צור ז"ל, שנהרג בפיגוע בקו 37 בחיפה, ב-5.03.2003.

אם תחדל להיות,
השמש צדין תתנוסס במרום
היא צדין תאיר את היום.

אם תחדל להיות,
הירח צדין יזרע את הכוכבים
בשמים האלה - של האוהבים.

אם תחדל להיות,
הדשא צדין יהיה ירק
והפרחים מעליו עוד ימשיכו לצחוק.

אם תחדל להיות,
הרוח עוד תשיט עננים בבקר
והגשם צדין ישטף אותנו.

אם תחדל להיות,
גם אם בעצם היום הזה...
הכל יהיה רגיל,
ואני...

לא אראה את כל זה.

דוד וקשטיין, 'שיפוד' מתוך סדרת 'חבושים', 2008, טכניקה מעורבת על עץ 80/120

דוד וקשטיין, 'אדומה' מתוך סדרת 'חבושים', 2008, טכניקה מעורבת על עץ 80/120

אותו היום התעוררתי מן השינה, ועד שנצטללה עלי דעתי עפעפתי בעיני פעם ועוד, והתבוננתי סביבי. ניכר היה שהיום הולך ומתאחר, ומבין תריסי החדר כבר נתמשכו קרניים של שמש, הולכות ומאריכות עד לקצה המיטה. הנפתי מעלי את השמיכה וכשעשיתי כך הכרתי שזו אינה אלא שמיכת קיץ – דקה וקלילה – אשר מן התנופה התעופפה עד לקצה החדר.

כיוון שראיתי שכך המשכתי והנפתי את עצמי מן המיטה, ובמתחת ידי הראשונה, נמתחתי עד לחלון ופתחתי את תריסיו.

אור של זהב הציף את החדר, ואם אפשר הייתי אומר אור של תכלת – וכל כך מפני שברגע שהוצף החדר באורה, הרגשת כאילו אתה עומד על ראש גבעה והאור יורד אליך מתכלת שבשמיים והעננות נוסעות ברוח על תקרת החדר האור. ובעוד אני עומד אל החלון הפתוח נשב הרוח לשובב נפשי והשיב לי אוויר חמים על פני, והשמש משלהבת את חושי. שאפתי מלוא ריאותי את האוויר החמים. ברגע ההוא הרחתי את ריח הפריחה שבו, וזכרתי שחג היום. אמרתי בנפשי "חג חג, אין זמנים יפים כשבתות וחגים, אמנם עובד האדם קשה לפני החג, אך בהגיע החג הרי כאילו יורד לעולם כר של נוצות והאדם מוצא את עצמו מתענג בו כמו שהכינו. אם הכין ברישול וביגע מועט, הנוצות בורחות לו מצדדיו ומהרה מוצא עצמו כשק ריק, אך אם טרח ועמל ויגע בו עד שהוציאו כמלאכה מתוקנת תחת ידיו, הרי ששוכב עליו רך וענוג כל החג, וכאשר יוצא החג עוד מתגעגע על החג הזה, וטעמה המתוק של יגיעה ושכרה מלווה אותו הלאה בחול". כיוון שאמרתי כך ניסיתי להיזכר איזהו החג שבא, כי אין דומים החגים זה לזה, וכל חג מביא עימו מענגים אחרים. ובראותי איך בחוץ הומיות הדבורים בין הפרחים, וריחם עומד באפי, אמרתי בלבי הרי אין יום יפה מזה לערב של פסח, עודי אומר כך נפקחו עיני ונצטללה דעתי באחת.

ערב פסח! והרי לא הכנתי בביתי דבר לחג. ואם לא די בזה, הרי שלא ניקיתי את הבית לכבוד הפסח – והוא מלא חמץ – ולא כל שכן שלא ביערתי אותו ולא ביטלתי אותו כלל. ואם הייתי אומר בנפשי שאפשר לתקן עוד מה שלא הכנתי לסעודת החג – הרי שלנקות את החמץ ולבטלו אי אפשר, שכבר עבר זמן הביטול והבית גדול מאוד. אך מאחר שלא היה מוצא מן הדבר גמרותי אומר בלבי לנסות ולנקות מה שאפשר מן הבית, שלא יהיה ביתי בישראל לבדו מלא חמץ בליל הפסח.

כיוון שנצטללה עלי דעתי באחת, ונטרדתי בענייני הפסח, שוב לא היה נראה לי הבית מואר כלל, וכשהדלקתי את כל האורות היה נראה לי הבית גדול ומלוכלך

מעין כמוהו, כאילו לא רק ניקיונות לפסח לא נעשו בו, אלא שלא ניקו אותו כלל במשך זמן רב. אף על פי כן לא כיביתי את האורות אלא ניגשתי אל המלאכה ואמרתי בנפשי אפשר אספיק משהו מן הבית לנקות, ואת החמץ הנוותר במטבחי אקח אחר כך ואטמון באדמה בחצר. התחלתי מנקה את הבית ואמרתי בלבי: הבית גדול הוא, בגדים מגוהצים לחג – אין לי, מאכלים מתוקנים לחג – אין לי, חמץ – לא ביערתי ולא ביטלתי, לפחות חלק מהבית יהיה מוכן לכבוד הפסח. ניקיון של פסח הוא ניקיון שאינו רגיל וצריך להזיז הכל מדרכו ולנקות עד חריצי הרצפה הקטנים שלא יהיה בהם פירור של חמץ כל שהוא, וכיוון שראיתי עצמי עני במצוות הפסח חשקתי להשלים לפחות את מעשיי אלה ועבדתי בהם ללא ליאות ולא חדלתי עד שהבחנתי שתכף תשקע השמש ולא הספקתי כמעט כלום. כשראיתי ככה לא ידעתי במה לנחם נפשי מיגונה שחג חשוב כזה שבו יצאו בני ישראל ממצרים ולקו עבורם המצרים וליוו אותם עמוד הענן ועמוד האש ונקרע להם ים סוף ועברו בתוכו בחרבה נשמת מבין ידי, אמרתי לנפשי אין זאת אלא שאני אוכל חמץ זה שנשאר בביתי עד שאני מתפקע ותהא זו כפרת עווני. מיד עלה לפני עניין של עיקר וטפל, אמרה לי נפשי – כלום ראוי זה שאדם מישראל יאכל חמץ לפני שקיעת שמש של ערב פסח? ואם לא די במה שנעשה עוד רצית להוסיף חטא על פשע ולאבד נפש מישראל? אלא מה, הרי ביעור חמץ שבלב הוא עיקר – קח חמץ זה שבליבך ועמוס עצמך ממנו עד לא תוכל ואז זרקוהו ממך כדבר שאין בו חפץ ויהי רצון שתהיה זו כפרתך. אמרתי לה דברים של טעם את אומרת – מיד ישבתי והכנסתי ראשי בין רגלי ונעשה עימי חסד ומיד החלו כל רעותי לרוץ לפני וכל רעה ורעה שעשיתי ושחקוקה בי, נראתה לי גרועה שבעתיים ממה שנראתה לי עד אותו היום. מיד פרצתי בבכי, ודמעותי לחלחו את הרצפה שסביבי, ובכל אלה הייתה המילה חמץ מגעגעת באוזני ומקעקעת מחשבותי, ועד ששמתי יד על לוח ליבי כדי להכות על לב זה שעשה כל הרעות האלה הרגשתי אותו הולם בכוח נגד חזי כאילו רצה לצאת ממנו מרוב בושה שהמטתי עליו. אמרתי לנפשי – הרי עכשיו רואה את, שעוד מעט אתפקע מן החמץ שבנפשי ותהיה זו כפרתי, אך היא לא ענתה, שהייתה משותקת כליל מן הבכייה. עמדתי ורצתי אל בית הכנסת – אמרתי אפילו שמלוא כל הארץ כבודו, אפתח את ארון הקודש ואומר וידוי בבית מקדש מעט מול ריבונו של עולם ואחר כך אצא החוצה ואם אובד אובד.

אותו רגע נדמה היה לי העולם כולו כמקום קפוא וכל גופי רעד מן הצמרמורת שעה שרצתי אל בית הכנסת כשהרוח החמימה קופחת על פני ומקפיאה את דמעותי.

עד שלא שקעה השמש הגעתי ועמדתי בפתח. בכניסה לבית הכנסת דלקו כל האורות להאיר לישראל בחגם, עלייתי במדרגות הבית עברתי את החדר שבכניסה ופסעתי מעבר לסף ההיכל.

טבע חגם של ישראל, שמתמלא בית הכנסת עם רב, ומשראיתים נראו לי שמשונה בהם דבר שלא התנהר לי כל צרכו – אף לא היה לי פנאי להעמיק בו. אותו רגע

עמדתי על כך שמטפחת קשורה בשערי נגד האבק, שכפפות של ניקיון על ידי, ואני לבוש בבגדי עבודה מהוהים וקרועים למשעי. על אף זאת החשתי צעד אל ארון הקודש ואמרתי בלבי "כל צחוק שיצחקו עלי עכשיו אולי יזככני מעט, וריבוני וודאי לא ילעיג עלי שבאתי מולו בבגדים אלה". לא הספקתי עוד להגיע לאמצע בית הכנסת עד שעלה אל מול הארון אדם אחר, גם הוא אינו בבגדי חג, פתח את הארון וכל הקהל נעמד על רגליו, לא ידעתי מה נעשה עד שהוציא אותו אחד דבר מן הארון וסגר את הארון והקהל חזר וישב. כיוון שראיתי שאותו אדם אינו לבוש בבגדי חג הסתכלתי על האנשים בבית הכנסת וראיתי שאיש מהם אינו לובש בגדי חג ולא עוד אלא שחלקם לבשו בגדים שהיו משונים בתכלית שאף בגדים רגילים אינם ראויים להיקרא, הסתכלתי על עצמי וראיתי איך אני לבוש ובתוך כך נעצרת והתיישבתי.

אמרתי בלבי, אם חג היום מה האנשים האלו לבושים כך, ואם אין זה חג מדוע כל כך הרבה אנשים בבית הכנסת היום? תאמר איך אני לבוש ליום חג, וכי כולם כמוני שאין להם בית המוכן לערב פסח, אלא מה?..

לא סיימתי עד שהתחיל בעל הקורא לקרוא "ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מהודו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה" ליבי נמס בקרבי, אכן חג היום, וכיוון שפורים היה החג ולא פסח, נשמתי לרווחה ואמרתי שלום עלייך נפשי לא בא עדיין חג פסח ולא עברתי עבירת כרת, ויש סיפק בידי להכין צורכי החג בהרווחה, ולנקות ביתי עד שלא ישאר בו פירור מן פירור של חמץ. עד שרציתי להירגע ולהשען אל תוך הכסא עלה לפני עניין של עיקר וטפל, אמרה לי נפשי – שמחה זו על שום מה? וכי ניקיון שבלב אינו עיקר? ואם פורים היום ולא פסח, פטרת עצמך מחמץ שבנפש? וכמה זמן תעשה עם חמץ זה שאין עכשיו הזמן לבערו?

כששמעתי ככה, לא מצאתי מנוחה לעצמי על הכסא והתחלתי שואל בלבי איך אוכל לשמוח בחג זה. בין כך לכך המשיך הבעל קורא לקרוא את המגילה, הפשלת מעלי את העניין כאדם המוריד מלבו מטלות הבית, ואומר למחר אני עושה אותן. ישבתי והקשבתי לקריאה, עד שלא עשיתי כך, כאותן מטלות בית שהאדם אומר בהן אעשה אותן למחר והן טורדות את מנוחתו ואינן מניחות ממנו ואומרות לו שמא תשכחנו למחר לא נעזבך אף עכשיו, כך בא אליי אותו העניין וטרד את מנוחתי כל זמן הקריאה.

משנגמרה הקריאה התחילו האנשים לובשים מסיכות על פניהם ושרים, וכיוון שהיה הנס גדול בפורים, ומצווה גדולה לשמוח באדר, התחילו מפנים את הספסלים לצדדים ורוקדים לכבוד החג. וריקודים אלה אינם כריקודים של שמחת תורה – אלא יש בהם שמחה שאין לה גבול כשמחת שיכורים. לא הספיקו לרקוד עד שהביאו לפניהם כוסות של יין, להרבות השמחה עד שתפרוץ מאוזניו של כל אחד מהם.

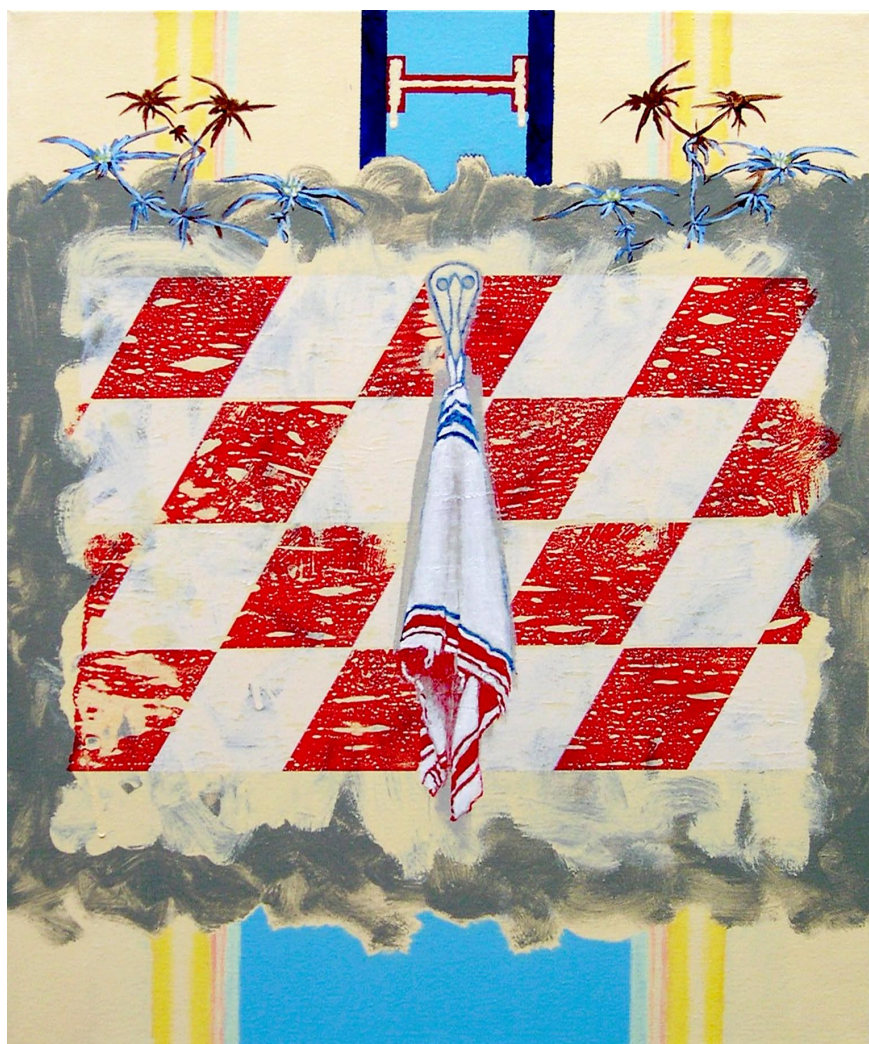
אותה שעה ישבתי בקרן זווית וניסיתי למצוא נחמה לנפשי, אבל קולות אלה של ריקוד ושירה לא הניחוני. הבטתי ברוקדים ובאתי עימם בטרוניא בלבי, אמרתי לעצמי, אם היו רוצים אלה לשמוח שמחת אמת מסיכות למה להם? אם שמחת

אמת הם שמחים, יין למה להם? אותה שעה נראו כל הרוקדים בעיני כשקרנים, במסכותיהם. אמרתי בלבי, חבורה של שקרנים מה לי ולכם – עוד יש לי את נפשי לדאוג עליה. טענתי עלי את חטאי, קמתי ונפניתי ללכת, אותו רגע תפס בי אדם אחד מן הרוקדים ומשך אותי למעגל. מעגל זה, שעה שאנשים שמחים ורוקדים, ומתבסמים עד דלא ידע, דומה לשיח של קוצים שנכנסת בו עם סודר של צמר, כפי שאתה מנסה להיחלץ כך אתה נתפס יותר, ובכל מקום שאתה מזיז את עצמך כדי להיחלץ מן המעגל – משם נשלחת יד מיוזעת לאחוז בך מתוך ריקוד וממאנת לעזוב. אמרתי אם עוצר אני עכשיו באמצע המעגל, חזקה על אלה שירמסוני, לא מצאתי לי ברירה אלא לרקד עימם עד שינוחו מגעשם. אמרתי בלבי תיכף ינוחו לא כן אלא כל שהמשיכו לרקוד השתלהבו יותר וקול שירתם כמעט בקע את תקרת האולם, ואוזני איימו ליפול מחמת הרעם. עוד אני בזה ורגלי מרקדות עימהם, התחילה נפשי עולצת ולבי מרקד. נבוכתי בפני על שאני עולץ ואיני יודע למה, עודי תוהה המשיך הריקוד לשאתני ביתר עוז, ונפשי יחד עמו ולבי על אחת כמה וכמה רקד עמי, ומרוב ריקוד שלא רציתי לרקוד – הגיע לי רצון לרקוד ממש, ונתביישתי שמא יראני איש ממכירי וילעיג עלי. בתוך הריקוד באה יד והניחה מסיכה על פני, נשאתי רגלי ויצאתי במחול גדול.

ביני לביני אמרתי לעצמי, מה טרוניא יש לך עליהם? ראה בני אדם אלה שקשה עמל יומם, ואינם יכולים להניח רגע אחד את המריבה ואת הצעקה כדי שלא לאבד כבודם בין הבריות, עד שמגיע חג פורים שכתוב בו ונהפוך הוא – שנהפך בו הפנים אל החוץ – ורוצה האהבה והשמחה שבאדם לפרוץ החוצה, שם מסיכה על פניו, רוצה לומר – כיון זה שנוסכים בכוס, וממסך על דעתו של אדם ומעכר צלילותו ונותן למה שבפנימו לפרוץ החוצה בלא פחד, כך מסיכה מכסה על פניו של אדם ונותנת לשמחה שבליבו לפרוץ החוצה, ולוקח גם כוסית של יין להבטיח הדבר. אותה שעה נפתרה לי אותה תמיהה של חמץ, אמרתי חמץ של פסח צריך ללקוט ולנקות ולא להותיר ממנו פירור דפירור והנותר ממנו לבטל בביטול גמור. חמץ של פורים מה תקנתו? אלא כשהופך עצמו האדם מפנים החוצה, ורואה ששנאה וקנאה שבו אינן אלא כיסוי לאהבה ולשמחה שבליבו, ממילא מתבטלת כל ראיית החמץ ביטול גמור. אותה שעה נתחבב עלי פורים יותר מכל חגים שניתנו לישראל, ובעודנו רוקדים התחיל יורד הגשם.

עידית לבבי גבאי, מגבות מטבח וזר חרחבינה מכילה, 2009, שמן על בד 60/80

עידית לבבי גבאי, מגבת מטבח וקוצים, 2008, שמן על בד 50/60

רשימת המשתתפים בגיליון 9

מפתח א"ב שמות משפחה

אלומה נרי	בוגרת החוג לספרות באורנים, ובעלת תואר שני בספרות עברית מאוניברסיטת חיפה, מלמדת במכינה הקדם צבאית ע"ש רבין באורנים. מנחה סדנאות כתיבה, משוררת וסופרת, זכתה לאחרונה בפרס 'זאב' לספרות ילדים ונוער.
איזנברג יאיר	סטודנט במכללת אורנים בחוג לספרות, עובד כגנן בגן ילדים, בוגר סמינר חינוך אנתרופוסופי.
ביטון שירה	סטודנטית במכללת אורנים שנה ד'.
בכר ועקנין אורלי	מרצה באורנים וסמינר הקיבוצים, לביבליותרפיה וליחסי גומלין בין פסיכולוגיה למעשה היצירה.
בן שחר רינה	מרצה בכירה במכללת אורנים ובאוניברסיטת חיפה ראש החוג ללשון עברית באורנים.
ברוש דניאל	סטודנט במכללת אורנים, בחוג מקרא ומחשבת ישראל.
ברזל אמיר	סטודנט שנה א' באונים, בחוג לחינוך מיוחד.
גלזרמן יעל	משוררת, סופרת ומתרגמת, מנחה סדנה לכתבת שירה במסגרת החוג לספרות ומבע יצירתי באורנים.
גייקובס אליוט	סטודנט שנה ג' במכון לאמנות, מכללת אורנים. מתמחה בצילום ומדיה דיגיטאלית.
גלב מיכל	סטודנטית במכללת אורנים.
גרין טל	סטודנטית במכללת אורנים.
דוד שירה	סטודנטית במכללת אורנים.
הלביץ כהן רותי	אמנית, מורה לאמנות במכון לאמנות, אורנים
ויינטרוב מיכל	מנחת מעגלי חלימה, מורה, סטודנטית במסלול לימודי השלמה בחוג לספרות, משתתפת בסדנת פרוזה באורנים.
וייס ניר	סטודנט במכללה לאורנים שנה ב', לומד חינוך מיוחד וספרות.
וקשטיין דוד	אמן. אוצר ומנחה קורס גלריה באורנים. מלמד אמנות בקהילה באורנים ובאקדמיה לאמנות, בצלאל, ירושלים. יוזם ומייסד עמותת 'רשת' - תחנות לאמנות עכשווית - רמלה - אופקים - אורנים/נצרת.
זקס נתן	סטודנט במכללת אורנים.
חחיאשוילי מירי	סטודנטית שנה ד' במכללת אורנים. לומדת חינוך בלתי פורמאלי ורב תחומי.
טל אתי	סטודנטית שנה ד' במכון לאמנות אורנים
טל מירב	סטודנטית באורנים. כתיבה היא קצת כמו לנשום, לחיות, למות, לפול מגובה ולהתפעל מהקטן שבדברים...הכל יחד אני בעיקר אוהבת לכתוב.
טנצר מירה	מרצה וראש היחידה ללימודים מקוונים במכללה. משוררת.
יצחקי משה	משורר. ראש החוג לספרות, דרמה ומבע יצירתי. עורך עמית של קו נטוי

<p>אמנית. מלמדת פיסול קרמי במכון לאמנות באורנים. היצירה שלי נמצאת על קו התפר שבין מה שמוגדר "פיסול" ל"קרמיקה". בה אני מנסה לבדוק שאלות קיומיות תוך חיפוש כלי הבעה חדשים.</p> <p>אמן. בוגר התוכנית להוראת מחוננים במסגרת תוכנית מל"ח וסטודנט במכון לאמנות באורנים</p> <p>אמנית, מורה במכון לאמנות באורנים, עורכת עמיתה של קו נטוי. מורה ותיקה באורנים, "סבתא של מורים" ושל נכדים. פרסמה ארבעה ספרי שירה, האחרון "ההפלגה האחרונה", ראה אור בספרית הפועלים בשנת 2000.</p> <p>סטודנטית שנה ג' במכללת אורנים. לומדת בחוגים לספרות ואזרחות. אמן. מלמד פיסול ורישום במכון לאמנות. שותף למעלה מ-20 שנה לעשייה ולדרך.</p> <p>סטודנטית שנה ג' במכללת אורנים. לומדת בחוגים מקרא וספרות. בוגרת המכון לאמנות אורנים, 2007. מאמינה באמנות ככלי לשינוי תודעה.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים במסלול הסבת אקדמים, רואה ומאמינה בחינוך כערך עליון.</p> <p>סטודנטית שנה ד' לחינוך חברתי קהילתי, שחקנית בקבוצת התיאטרון של אורנים, פמיניסטית בהתהוות ונהנית מהחיים.</p> <p>עובדת סוציאלית ופסיכותרפיסטית. מנחה סדנה בחוג לחינוך חברתי קהילתי, מסלול קידום נוער.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים בחוג לספרות וערבית.</p> <p>סטודנטית שנה ג' במכון לאמנות באורנים.</p> <p>סטודנטית לספרות במכללת אורנים. מורה לכיתות יסודי בקיבוץ גלעד. בוגרת המכון לאמנות באורנים, 2008.</p> <p>ציירת. בוגרת BED באמנות מכללת אורנים, מורה לאמנות, סטודנטית לתואר שני במסלול הרב-תחומי במכללת אורנים.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים שנה ב', בחוג לספרות דרמה ומבע יצירתי. סטודנט במכללת אורנים שנה ג', בחוג היסטוריה של מזרח תיכון וערבית.</p> <p>סופרת. כלת פרס היצירה וקרן תל אביב לספרות. מנחה סדנה לכתביבת פרזה באורנים</p> <p>מורה למתמטיקה ופיסיקה בבית ספר המשותף חוף הכרמל, בוגר אורנים.</p> <p>סטודנט שנה ג' במכון לאמנות באורנים.</p> <p>אמנית רב תחומית, מתמחה בצבעי מים, הציגה תערוכות יחיד במוזיאון ישראל, הרצליה ובגלריות אחרות. בימים אלו עובדת על ספר משותף עם המשורר משה יצחקי.</p> <p>מרצה ומחנך. מלמד באורנים לשון וספרות.</p> <p>צייר. אוהב אמנות טובה. חי ויוצר בהר חלוץ. חולק את שניתן לחלוק עם סטודנטים לאמנות באורנים.</p> <p>סטודנטית במכללת אורנים.</p>	<p>יתום ורדה</p> <p>כהן זהר</p> <p>לבבי גבאי עידית לוטן אורה</p> <p>לוי בת-אל לוי עמי</p> <p>לוי קארן לוי אפרת</p> <p>לסטר נעמה מראלי אסנת</p> <p>נאמן אדוה אמילי</p> <p>נבו תלמה</p> <p>נהרי יפית סאיג רואן סעדון מיטל סעדון רונית עברו מורן עומרי נארימן</p> <p>ללי עופר ענבר עמית דרור</p> <p>פלג דורית</p> <p>פרנס יואב</p> <p>צור נמרוד קובליו איריס</p> <p>רוגני חגי רומאנו אסף</p> <p>רענן גיל</p>
--	--

ארטיפילוסוף – אמן, מעצב ופילוסוף. מלמד רישום ואמנות במדיה דיגיטאלית במכון לאמנות, מכללת אורנים.
צייר. מלמד במכון לאמנות באורנים ובאקדמיה לאמנות בצלאל ירושלים.
פרופסור לספרות אנגלית וקנדית באורנים. כותבת סיפורים ושירים, מציגה תערוכות צילומים ברחבי העולם.
גרפיקאית. עורכת גרפית ומעצבת של קו נטוי, מאמנת לחשיבה יצירתית.
פסיכולוג, מנהל שרות פסיכולוגי חינוכי, מרצה ומנחה קבוצות במכללת אורנים, באוניברסיטאות ובכנסים מקצועיים, כותב שירים וצלם אמנותי, משלב כתיבת שירה וצילומים בתהליכים טיפוליים.
סטודנטית שנה ד במכון לאמנות באורנים.

רשלבך חובב

שמיר אלי

שאוב דניאל

שלן יסמין

תורן צביקה

תמיר ניצן

